

“Azərbaycan Respublikasının yanacaq-enerji kompleksinin inkişafı (2005-2015-ci illər) üzrə Dövlət Proqramı”nın 2011-ci il ərzində icra vəziyyəti haqqında yekun MƏLUMAT

Sıra №-si	Proqramın müddəaları	İcra müddəti	İcrası haqqında
1. Neft və qaz sənayesi üzrə			
1.1. Geologiya, geofizika və geoloji kəşfiyyat sahəsində			
1	«Əşrəfi» və «Qarabağ» yataqlarının kəşfiyyatının başa çatdırılması və sənaye işlənməsinə hazırlanması	2006-2008	Əşrəfi yatağında gələcəkdə qazma işlərinin aparılması üçün zəruri tədqiqatlar yerinə yetirilmişdir. Bu sahədə ümumi keçidi 800 m olan 5 ədəd mühəndis-geoloji quyular qazılmış, 42 km sonar planlama, 34 km fasiləsiz seysmoakustik profiləmə (FSAP) və 56 km həcmində batimetriya işləri yerinə yetirilmişdir.
1.1	Qarabağ yatağı üzrə	2006-2008	
1.1.1	Kəşfiyyat quyularının qazılması üçün layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması	2006	ARDNŞ üzrə: Kəşfiyyat quyularının qazılması üçün layihə-smeta sənədləri hazırlanmışdır.
1.1.2	Kəşfiyyat quyularının qazılması	2006	ARDNŞ üzrə: İnam strukturunda qazma işləri başa çatdırılıb.
1.1.5	Mədən-geofiziki və geoloji-texnoloji (qaz karotajı) tədqiqatların aparılması üçün avadanlıq-komplektlərin alınması	2006*	ARDNŞ üzrə: Seysmik tədqiqatlar aparmaq üçün Input/Output (İ/O) Four-3000 qeydedici sistem, AHV-İY-362 tipli titrədici qurğular və müvafiq proqram təminatı, pnevmanik mənbələr, inteqral naviqasiya sistemi-GATOR, sahil zonalarını öyrənmək üçün 300 ədəd maröfin və s. alınmışdır. Mədən geofiziki tədqiqatların aparılması üçün TUSKER tipli avadanlıqlar, 22 ədəd EK-NV, 18 ədəd SKP-NV (kavernomer-profilomer), çoxsaylı NV seriyalı digər quyu cihazları, 2 ədəd ASEP firmasının və 5 ədəd “Kamaz” markalı PKS-5/7 tipli qaldırıcı qurğular, 5 ədəd “Leuza” və “Rubin” tipli qazmaya nəzarət stansiyası və s. alınmışdır. 4 nəfər mütəxəssis “Taker” şirkətində kurs keçərək sertifikat alıblar. Struktur-axtəriş və mühəndis-geoloji qazma işləri üçün ZİF-1200 tipli qazma dəzgahı, GPS RTK, USBL AKSUTİK işləmə sistemi, CM-2 tipli hidrolokator, Stratobox seysmoakustik cihaz və kompleks, statik zondlama avadanlığı və s. alınmışdır.
1.1.7	3D seysmik müşahidə sistemi ilə tədqiqatlar	2008	ARDNŞ üzrə: Dayaz sulu akvatoriyada 3D seysmik kəşfiyyat işləri aparmaq üçün Input/Output firmasının istehsalı olan “Skorpion” qeydedici, dənizdibi telemetrik qəbuledici sistemləri, pnevmatik dalğa mənbələri, müasir naviqasiya sistemi və s. avadanlıqlar alınıb. Bahar-2 sahələrdə 76.4 km ² həcmdə çöl işləri aparılıb. Qaradağ Yeraltı Qazsaxlama anbarının yenidənqurulması layihəsi çərçivəsində sahədə 3D seysmik tədqiqat işləri başa çatdırılıb, Qalxmaz yatağı üzrə işlər aparılıb, hazırda emal və interpretasiya işləri davam edir. 2011-ci il ərzində Ümid-Babək sahəsində 3D seysmik işlərin aparılması üçün hazırlıq işləri görülmüşdür. “Kaspian Geofizikal” MM-yə məxsus “Gilavar” tədqiqat gəmisi Xəzər dənizinə gətirilmişdir, ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi üzrə işlər aparılmışdır. 2012-ci ilin mart ayından sahədə 3D seysmik ölçü işlərinə başlanılması planlaşdırılıb.
2	“Ümid” və “Babək” perspektiv strukturlarında axtəriş-kəşfiyyat işlərinin bərpa edilməsi	2008	Ümid sahəsində dərin qazma işlərinin aparılması üçün zəruri olan mühəndisi-geoloji işlər yerinə yetirilmişdir. Belə ki, sahədə 2008-2009-cu illərdə ümumi keçidi 1950 m olan 17 ədəd mühəndis-geoloji quyular qazılmış, 5 quyuda statik zondlama işləri yerinə yetirilmiş, sahədə 174,5 km FSAP, 415 km batimetriya və 146 km sonar planalma işləri aparılmışdır. Ümid-Babək sahəsində 16 profil üzrə 103 km seysmik profil emal və interpretasiya edilmiş, müvafiq xəritələr qurulmuşdur.

			<p>Ümid strukturu 2009-cu ildə yenidən qazmaya daxil edilmişdir (sahədə qazma işləri 1992-ci ildə dayandırılmışdır). Axtarış qazması ARDNŞ-nin imkanları hesabına dənizin dərinliyi 58 m olan sahədə quraşdırılmış stasionar dəniz özülündə həyata keçirilmişdir. 8 nömrəli quyunun qazılmasına 12 sentyabr 2009-cu il tarixində başlanılmışdır. Quyu 11 noyabr 2010-cu il tarixinə 6006 m dərinliyə kimi qazılmış, məhsuldar qatın VII horizontunu (Fasilə lay dəstəsi) açmışdır. Quyuda aparılmış quyu geofiziki tədqiqatları nəticəsində məhsuldar qatın V və VII horizontlarının qazla doymuş olduğu müəyyən edilmişdir. Məhsuldar qatın VII horizontundan güclü qaz axını alınmışdır.</p> <p>1 iyul 2011-ci il tarixdən Ümid strukturunda bu özüldən ikinci quyunun, layihə dərinliyi 6500m, layihə horizontu məhsuldar qatın VII horizontu (Fasilə lay dəstəsi) olan 10 nömrəli quyunun qazılmasına başlanılmışdır.</p> <p>1 yanvar 2012-ci il tarixinə quyunun dərinliyi 5737 m olmuşdur. Quyu qazma ilə 2012-ci ilə keçmişdir. Babək sahəsində dərin qazma işlərinin aparılması üçün zəruri olan mühəndisi-geoloji işlər yerinə yetirilmişdir. Sahədə 2005-2010-cu illərdə ümumi qazma keçidi 1100 m olan 8 ədəd mühəndisi-geoloji quyu qazılmış, 315 km FSAP, 716 km batimetriya və 670 km sonar planalma işləri aparılmışdır.</p> <p>Babək strukturunda indiyə kimi axtarış qazması aparılmamışdır. Geofiziki kəşfiyyat işləri və mühəndisi geoloji tədqiqat işləri nəticəsində qazılacaq quyunun yeri seçilmişdir. Hazırda quyunun layihəsi hazırlanır. 2012-ci ilin iş planında yeni quyuların qazılması üçün hazırlıq işlərinin görülməsi nəzərdə tutulmuşdur.</p>
1.2. Neft və qaz yataqlarının işlənməsi			
3	<i>«Əsrəfi» və «Qarabağ» yataqlarının işlənməyə cəlb edilməsi</i>	2008-2010	ARDNŞ üzrə hazırlanan yeni strateji inkişaf proqramında bu yataqların işlənməyə 2020-2025-ci illərdə daxil edilməsi nəzərdə tutulur.
4	<i>«Günəşli» yatağının rəasional işlənməsini təmin etmək məqsədi ilə xüsusi tədbirlər proqramının hazırlanması</i>	2005 (2015)	Günəşli yatağında 278 sifariş yerinə yetirilmişdir. ASEP tipli qaldırıcı, İNK-7, KEDR-28K, KSA-T7, KSA-T12, AKV-1, DƏST-75 cihazları alınmışdır. «Günəşli» yatağının rəasional işlənməsi məqsədilə 2008-2011-ci illərdə xüsusi proqramlar işlənməmiş, zəruri tədbirlər müəyyənləşdirilib həyata keçirilmişdir.
5	<i>İşlənmədə olan yataqların ehtiyatlarının dəqiqləşdirilməsi, işlənmə layihələrinin hazırlanması və müəllif nəzarətinin həyata keçirilməsi</i>	2005-2015	
5.1	“Günəşli”, “Qərbi Abşeron” ”Korgöz-Qızıltəpə” E.H.	2005	ARDNŞ üzrə: Yataqlar üzrə ehtiyatlar hesablanıb, dəqiqləşdirilmiş struktur xəritələr tərtib edilib.
5.2	“Günəşli”, “Qərbi Abşeron”, “Buzovna Maştağa” –İ.L., ”Korgöz-Qızıltəpə”-E.H.	2006	ARDNŞ üzrə: “Günəşli” və “Qərbi Abşeron” yataqları üzrə işlənmə layihəsi hazırlanır, “Korgöz-Qızıltəpə” yatağı üzrə ehtiyatlar hesablanıb. “Balaxanı-Sabunçu-Ramanı”, “Səngəçal-Duvannı-Xərə-Zirə adası” və “Qum dəniz” yataqları üzrə zəruri tədqiqat və hesabat işləri aparılmışdır.
5.3	“Qum dəniz”, “Balaxanı-Sabunçu-Ramanı” və “Səngəçal-Duvannı-Xərə-Zirə adası” yataqları üzrə E.H.	2007	ARDNŞ üzrə: “Qum dəniz” və “Səngəçal-Duvannı-Xərə-Zirə adası” yataqları üzrə ehtiyatlar hesablanmışdır. “Balaxanı-Sabunçu-Ramanı” yatağı üzrə işlər davam etdirilir.
5.4	“Neft daşları”, “Balaxanı-Sabunçu-Ramanı”, Siyəzən yataqları üzrə E.H.	2008	ARDNŞ üzrə: Struktur xəritələrin və geoloji-geofiziki parametrlərin dəqiqləşdirilməsi işləri aparılıb. Palçıq Pilpələsi yatağının karbohidrogen ehtiyatları hesablanıb.
5.5	Neft daşları”, “Balaxanı-Sabunçu-Ramanı”, Siyəzən yataqları üzrə İ.L., “Səngəçal-Duvannı-Xərə-Zirə adası”, “Qum adası”, “Lökbatan-Puta-Quşxana” yataqları üzrə E.H.	2009	ARDNŞ üzrə: Yataqlar üzrə işlənmə layihəsi hazırlanır, Səngəçal-Duvannı-Xərə-Zirə adası”, “Balaxanı-Sabunçu-Ramanı” və Palçıq Pilpələsi yataqlarının karbohidrogen ehtiyatları hesablanmışdır. Lökbatan-Puta-Quşxana yataqları üzrə iş davam etdirilir.

6	<i>Horizontal quyuların qazılması istiqamətində işlərin aparılması</i>	2005-2015	ARDNŞ üzrə: “Neftqazəlmütədqiqatlayihə” İnstitutu tərəfindən “Günəşli” yatağı üzrə texniki-iqtisadi araşdırmalar aparılır, yeni tikiləcək 7 sayılı platformada həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur.
6.1	Horizontal quyuların qazılması sahəsində ARDNŞ mütəxəssislərinin hazırlanması üçün xarici şirkətlərlə danışıqlar	2006	ARDNŞ üzrə: Mövcud texnika-texnologiyalar tədqiq edilməsi ilə bağlı xarici şirkətlərlə danışıqlar aparılır.
7	<i>Layların neftveriminin artırılması üçün lay və quyuların dibi zonaya mütərəqqi təsir üsullarının tətbiqi</i>	2005-2015	ARDNŞ üzrə: 2005-ci ildə 42,0 min t əlavə neft hasil edilib 2006-cı ildə 29,7 min t əlavə neft hasil edilib 2007-ci ildə 18,3 min ton əlavə neft alınmışdır 2008-ci ildə 15,7 min ton əlavə neft alınmışdır 2009-cu ildə 15,0 min ton əlavə neft alınmışdır 2010-cu ildə 10,8 min ton əlavə neft alınmışdır 2011-ci ildə 12,254 min ton əlavə neft alınmışdır
1.3. Neft və qaz hasilatı sahəsində			
8	<i>Dəniz yataqlarından neft-qaz hasilatının təminatı üçün hidrotexniki qurğuların tikintisi, təmiri və yenidən qurulması</i>	2005-2015	
8.1	<i>Tikinti və yenidənqurma işləri</i>	2005/2015	Bulla-dəniz yatağında 29 sayılı özülün genişləndirilməsi və yenidənqurulması həyata keçirilib.
8.1.1	«Günəşli» yatağında 6 quyunun qazılması üçün 11 sayılı özülün genişləndirilməsi	2005/2006	ARDNŞ üzrə: Tikinti-quraşdırma işləri başa çatdırılıb, obyekt təhlil verilib.
8.1.2	«Neft Daşları» yatağında 32 quyunun qazılması üçün 1887 sayılı özülün tikintisi	IV rüb 2005	ARDNŞ üzrə: Özülün tikintisi başa çatdırılıb, istismara daxil edilib.
8.1.3	«Neft Daşları» yatağında 12 quyunun qazılması üçün 2387 sayılı özülün tikintisi	2005/2006	ARDNŞ üzrə: Özülün tikintisi başa çatdırılıb, istismara daxil edilib.
8.1.4	Pirallahı yatağında 14 quyunun qazılması üçün 1120 sayılı özülün tikintisi	III rüb 2005	ARDNŞ üzrə: Özülün tikintisi başa çatdırılıb, istismara daxil edilib (aprel 2006).
8.1.5	Darvin bankası yatağında 8 quyunun qazılması üçün 340 sayılı özülün genişləndirilməsi və yenidənqurulması	2005/2006	ARDNŞ üzrə: Özülün tikintisi başa çatdırılıb, istismara daxil edilib.
8.1.6	Qum-dəniz yatağında 5 quyunun qazılması üçün 208 «a» sayılı estakadayanı meydançanın yenidənqurulması	2005	ARDNŞ üzrə: Tikinti işləri tamamlama mərhələsindədir.
8.1.7	Qum-dəniz yatağında 3 quyunun qazılması üçün 209 «a» sayılı estakadayanı meydançanın yenidənqurulması	2005/2006	ARDNŞ üzrə: 1-ci kompleks (2 quyular hissəsi) 2005-ci ilin oktyabr ayında, 2-ci kompleks isə 2006-cı ilin iyun ayında Dövlət Komissiyası tərəfindən istismara qəbul edilib. Obyekt istismara qəbul edilib.
8.1.8	Bulla-dəniz yatağında 29 sayılı özülün genişləndirilməsi və yenidənqurulması	IV rüb 2005-ci il	ARDNŞ üzrə: Həyata keçirilib.
8.1.9- 8.1.16	Neft Daşları və Darvin yataqlarında özülün tikintisi	III rüb 2005	ARDNŞ üzrə: “Neft Daşları” yatağında 2415 və 2521 sayılı özüllər tikilir. Darvin bankasında yataqda 660 sayılı özül istismara daxil edilib, 670 və 720 sayılı özüllər tikilir.
8.2	<i>Əsaslı təmir işləri</i>	2005/2015	

8.2.1	Estakadaların təmiri «28 may» NQÇİ N.Nərimanov ad. NQÇİ «Abşeronneft» NQÇİ «Neft Daşları» NQÇİ «Qum adası» NQÇİ	0,2 km 0,7 km 3,0 km 3,0 km 0,7 km	ARDNŞ üzrə: Estakada təmir edilib: 0,2 m; 1500 m təmir edilib. 2500 m, davam etdirilir. 4700 m, davam etdirilir. 900 m, davam etdirilir.
8.2.2	Estakadayanı meydançaların təmiri «28 may» NQÇİ «Neft Daşları» NQÇİ: «Abşeronneft» NQÇİ: «Qum adası» NQÇİ:	1 ədəd 7 ədəd 1 ədəd 1 ədəd	ARDNŞ üzrə: Təmir edilib: - 9 ədəd təmir edilib, 1 ədəd təmir edilir. 4 ədəd təmir edilib. 2 ədəd təmir edilib.
8.2.3	Dəniz stasionar özüllərin təmiri «28 may» NQÇİ: N.Nərimanov ad. NQÇİ: «Abşeronneft» NQÇİ: «Qum adası» NQÇİ:	1 ədəd 9 ədəd 5 ədəd 2 ədəd	ARDNŞ üzrə: Təmir edilib: 1 ədəd təmir edilib, 8 ədəd təmir edilib, 1 ədəd təmir edilir. 5 ədəd təmir edilib, əlavə 1 ədəd təmir edilir. 2 ədəd təmir edilib.
8.2.4	Dərin dəniz stasionar özüllərin təmiri «28 may» NQÇİ (DDSÖ – 11)	1 ədəd	ARDNŞ üzrə: 1 ədəd təmir edilib, əlavə 1 ədəd təmir edilir.
9	<i>«Günəşli» yatağı üzrə qazlift sisteminin modernləşdirilməsi, alçaq təzyiqli qazın yığılması və sahilə nəql edilməsi sisteminin yenidənqurulması, yüksək təzyiqli qazın «Neft Daşları»na nəqli üçün boru kəmərinin tikilməsi, dərin dəniz stasionar özüllərin elektrik enerjisi ilə təchizatı sisteminin modernləşdirilməsi</i>	2005-2007	
9.1	Qazlift sisteminin modernləşdirilməsi	2005-2007	
9.1.1	Özüllərin qazlift sistemi üçün abadlaşdırılması	2005-2007	ARDNŞ üzrə: 5; 8; 9; 10; 14 ; 15 və 19 sayılı özüllər qazlift sistemi üçün abadlaşdırılmışdır.
9.1.2	Özüllərarası qazlift xətlərinin tikintisi	2007	ARDNŞ üzrə: 3-14; 15-10; 15-13; 4-11; 5-9; 5-15; 8-19 özüllərarası xətlər çəkilib. İşlər davam etdirilir.
9.2	Alçaq təzyiqli qazın yığım-nəqli	2005-2007	
9.2.1	Özüllərarası alçaq təzyiqli qaz xətlərinin tikintisi		ARDNŞ üzrə: 8-13; 6-11; 13-15; 5-15; 5-10; 19-14; 10-13; 4-11; 5-9; 13-14; 2-11; 10-11; 3-10; 8-14 və 4-6 sayılı özüllərarası xətlər çəkilib.
9.2.2	4 sayılı DDSÖ-də alçaq təzyiqli kompressor stansiyasının tikintisi	2005-2006	ARDNŞ üzrə: 2012-ci ilin yanvar ayında qurğuda işlərin başa çatması planlaşdırılır.
9.2.3	Alçaq təzyiqli qazın nəqli üçün DDSÖ-4 ilə «Neft Daşları» arası 20" qaz xəttinin tikintisi (23 km)	2005-2006	ARDNŞ üzrə: Qaz kəmərinin (508x15,9mm 18040m) tikintisi başa çatdırılaraq istismara daxil edilib.
9.3	Yüksək təzyiqli qazın yığım-nəqli	2005-2006	
9.3.1	Özüllər arası yüksək təzyiqli qaz xətlərinin tikintisi: DDSÖ 13 – DDSÖ 14	2005-2006	ARDNŞ üzrə: DDÖ 13 – 14 (325x16mm; 2,4km); DDÖ 11 – 6 (325x16mm; 1,35km); DDÖ 8 – 13 (325x16mm; 1,46km); DDÖ 13 – 14 (2-ci xətt); DDÖ 13 – 15 (325x16mm) arası qaz xətlərinin tikintisi başa çatdırılıb.

	DDSÖ 11 – DDSÖ 6		
9.3.2	Yüksək təzyiqli qazın nəqli üçün DDSÖ -14 ilə «Nəft Daşları» arası 20"qaz xəttinin tikintisi (25 km)	2005-2006	ARDNŞ üzrə: Qaz kəmərinin (508x15,9mm; 23305m) tikintisi başa çatdırılaraq istismara daxil edilib.
9.4	Elektrik təchizat sisteminin modernləşdirilməsi	2005-2007	
9.4.1	Özüllər arası 6 kV-luq sualtı kabel xətlərinin çəkilməsi: DDSÖ 15 – DDSÖ 13 (2 xətt) DDSÖ 13 – DDSÖ 8 (2 xətt) DDSÖ 2 – DDSÖ 13 DDSÖ 9 – DDSÖ 15 DDSÖ 8 – DDSÖ 19 (2 xətt) DDSÖ 14– DDSÖ 19 (2 xətt)		ARDNŞ üzrə: Kabel xətlərinin çəkilməsi başa çatdırılıb (ümumi uzunluğu 109 km), 8; 13; 19 sayılı özüllərdə bir transformatorlu yarımstansiyalar quraşdırılıb.
10	<i>Neft və qazın yığım-nəql proseslərinə nəzarəti optimallaşdırmaq üçün avtomatlaşdırılmış neft və qaz hesabatı qovşaqlarının qurulması və kompyuterləşdirilmiş nəzarət-informasiya şəbəkəsinin təkmilləşdirilməsi</i>	2005-2008	ARDNŞ üzrə: Neft və qaz ölçü qovşaqlarının alınması üçün tender keçirilib və avadanlıqların bir hissəsi alınıb quraşdırılıb. Qaz sayğacları tam quraşdırılıb, kompyuterləşdirilmiş nəzarət-informasiya şəbəkəsi təkmilləşdirilir.
11	<i>«Bahar» yatağının yeraltı qaz anbarı kimi istifadə olunması istiqamətində işlərin aparılması</i>	2005-2010	ARDNŞ üzrə: Mövcud yeraltı qaz anbarlarının yenidən qurulması ilə əlaqədar Bahar yatağının yeraltı qaz anbarı kimi istifadə olunması layihəsi dayandırılıb.
11.1	Texniki-iqtisadi əsaslandırmanın hazırlanması, baxılması və qəbul olunması	2005	ARDNŞ-üzrə: Zəruri tədbirlərin icrası üçün ARDNŞ-in 109 nömrəli 27 iyun 2006-cı il tarixli əmri ilə işçi qrup yaradılmışdır. Layihə-tədqiqat işləri həyata keçirilir.
13	<i>Dəniz nəqliyyatı xidmətinin keyfiyyətinin yüksəldilməsi məqsədi ilə «Xəzərdənizneftdonanma» İdarəsinin gəmilərinin modernləşdirilməsi və müasir gəmilərlə təchiz edilməsi</i>	2005-2015	
13.1	<i>«Xəzərdənizneftdonanma» idarəsinin müasir gəmilərlə təchizi</i>		
13.1.1	Azneft İB-nin tələbatını yaxın 10 il ərzində dəniz nəqliyyatı ilə təmin etmək məqsədi ilə araşdırmalar aparmaq tələb olunan gəmilərin təyinatını müəyyən etmək və həmin gəmilərin texniki göstəricilərini tərtib etmək	2005 I yarımillik	ARDNŞ-üzrə: Yaxın 10 il ərzində «Azneft» İB-nin dəniz nəqliyyatına olan tələbatını nəzərə alınmaqla tələb olunan gəmilərin təyinatı, texniki göstəriciləri və sayı müəyyən edilib.
13.1.2	Yeni gəmilərin tikintisi üçün texniki tapşırıqlar hazırlamaq. Rusiya və digər xarici ölkələrin gəmi inşa zavodları ilə	2005 II yarımillik	ARDNŞ-üzrə: Tələb olunan gəmilərin təyinatı, texniki göstəriciləri və sayı müəyyən edilib, tərtib edilib. Aşağıda göstərilən tip təzə gəmilərin tikintisi üçün texniki tapşırıqlar hazırlanıb: - 60 nəfərlik sərnişin gəmisi;

	əlaqə yaratmaq və 2006-cı və növbəti illərdə gəmilərin tikintisi üçün ilkin danışıqlar aparmaq		<ul style="list-style-type: none"> - 2000-2500 tonluq sudaşıyan gəmi; - 45 və 60m-lik dərinlikdə işləyən dalğıcı gəmiləri; - Gücü 150 a.q. olan yedək kateri; - Gücü 10000-12000 a.q. olan lövbər yerini dəyişən yedək gəmisi; - Gücü 4500-5000 a.q. olan təchizat gəmisi; - Gücü 600 a.q. olan dəniz yedək gəmisi; - 2500 tonluq ekoloji gəmi
13.1.2.1	50-60 nəfərlik sərnəşin gəmisi 2 əd.	2007	<p>ARDNŞ-üzrə: Rusiya Federasiyasının Yaroslavski (Yaroslav ş.), Krasnoe Sormovo (N.Novqorod ş.), Novoladojsk (Novaya Ladoqa ş.), Nevsk, Almaz (S.Peterburq ş), Viborq (Viborq ş), Zelenolsk (Zelenodorsk ş. Tatarstan), Krasniye Barrikadı (Həştərxan ş), Baykask (Ulan-Ude ş), Sosnovsk (Sosnovka ş.Kirov vilayəti), Rıbinsk (Rıbinsk ş.), Qorodets (Qorodets ş.) və Ukraynanın Xerson (Xerson ş.) gəmiqayırma zavodlarından gəmilərin tikintisinə aid təkliflər alınıb.</p> <p>Həştərxan şəhərinin “Krasniye Barrikadı” zavodunda sudaşıyan gəminin tikilməsi imkanlarının öyrənilməsi məqsədilə mütəxəssislər ezam olunmuş və orada inşa edilən tankerin layihəsi əsasında (müvafiq dəyişikliklər etməklə) sudaşıyan gəminin tikilməsinin mümkünlüyü müəyyənləşdirilmişdir.</p> <p>Rusiya Federasiyasının Nijni-Novqorod şəhərindəki KB “Vımpel” ASC ilə 60 nəfərlik sərnəşin gəmisi tikintisinin texniki layihəsi hazırlanmışdır.</p> <p>“AQAT Dizayn qrup” şirkəti ilə sərnəşin-yük daşıyan gəmisinin layihələndirilməsi və gəmiqayırma zavodları ilə belə gəminin inşası barədə danışıqlar aparılıb.</p>
13.1.2.2	Gücü 130 a.q. qədər olan yedək katerləri 1 əd.		
13.1.2.3	Gücü 150 a.q. olan yedək katerləri 3əd		
13.1.2.4	Gücü 150÷300 a.q. olan xidmət katerləri 2 əd.		
13.1.2.5	Gücü 150÷300 a.q. olan xidmət katerləri 2 əd.		
13.1.2.6	1500-2000 tonluq sudaşıyan gəmi 1 əd.		
13.1.2.7	Gücü 10 000-12000 a.q. olan lövbər yerini dəyişən yedək gəmisi 1 əd.		
13.1.2.8	Gücü 4500÷5000 a.q. olan təchizat gəmisi 1 əd.		
13.1.2.9	Dəniz səthinə dağılmış neft məhsullarını və zibili yığan gəmi (2500 ton yüklötürən) 1 əd.		
13.2	“Xəzərdənizneftdonanma” İdarəsinin Gəmi təmiri zavodunun yenidən qurulması, genişləndirilməsi və istehsalat gücünün artırılması		
13.2.1	Gəmi təmiri zavodunun yenidən qurulması və genişləndirilməsi məqsədilə müvafiq araşdırmaların aparılması və tələb olunan işlərin müəyyən edilməsi, layihənin işlənilməsi üçün lazımı sənədlərin hazırlanması	2005-2008	2005-ci ildə zəruri sənədlər hazırlanmış və əsaslı tikinti proqramına daxil edilmişdir. 2008-ci ilə qədər işlər davam etdirilmişdir.
13.2.2	Bioloji təmizləmə stansiyasının tikintisi layihəsinin hazırlanması		Gəmi təmiri zavodunun öz çirkab sularını təmizləmə gücünə malik bioloji təmizləyici qurğusunun tikintisi üçün 700 m ³ /gün istehsal gücünə malik təmizləyici qurğunun layihəsi hazırdır. 32-ci kanalın dənizə tökülən hissəsində bioloji təmizləyici qurğu (istehsal gücü 10 000 m ³ /gün) layihələndirilir.
13.2.3	Gəmi təmiri zavodunun müasir dünya standartları tələblərinə uyğun yenidən qurulması və genişləndirilməsi layihəsinin hazırlanması		ARDNŞ-üzrə: Obyekt üzrə işlər «Gəmi Təmiri zavodunun genişləndirilməsi» layihəsi daxilində icra edilir.
13.3	“Xəzərdənizneftdonanma” İdarəsinin Gəmilərinin əsaslı təmiri və modernləşdirilməsi		

13.3.1	Əsaslı təmir		
13.3.1.1	Kran gəmiləri 100t. 40t. 25t.	2005-2011	ARDNŞ-üzrə: 10 gəmi təmir olunub, 1 gəmi təmirdədir. 11 gəmi təmir olunub, 1 gəmi təmirdədir. 6 gəmi təmir olunub
13.3.1.2	Təchizat gəmiləri		ARDNŞ-üzrə: 23 gəmi təmir olunub, 3 gəmi təmirdədir.
13.3.1.3	Borudüzən gəmilər		ARDNŞ-üzrə: 2 təmir aparılıb
13.3.1.7	Yanğınsöndürən gəmilər		ARDNŞ-üzrə: 7 gəmi təmir olunub, 4 gəmi təmirdədir.
13.3.1.8	Kiçik sərnişin gəmiləri		ARDNŞ-üzrə: 28 gəmi təmir olunub, 12 gəmi təmirdədir.
13.3.1.9	Kiçik həcmli katerlər		ARDNŞ-üzrə: 83 gəmi təmir olunub, 1 gəmi təmirdədir.
13.3.2	Barjalar		ARDNŞ-üzrə: 2 barja təmir olunub.
13.3.2.1	Sudaşyan gəmiləri		ARDNŞ-üzrə: 4 gəmi təmir olunub.
13.4	Modernləşdirmə		
13.4.1	Qurban Abasov kran gəmisi		ARDNŞ-üzrə: Modernləşdirmə işləri başa çatdırılıb.
14.	H. Əliyev adına Bakı Dərin Özüllər zavodunun texniki-texnoloji bazasının mütərəqqi dünya standartları səviyyəsində modernləşdirilməsi		
14.1	H.Əliyev adına BDÖZ-nun texniki və texnoloji bazasının modernləşdirilməsi üzrə texniki-iqtisadi əsaslandırma layihəsinin hazırlanması	2005 – I rüb 2007	ARDNŞ-üzrə: “Şərqi və cənub dalğaçıranlar”, “12 saylı körpünün rekonstruksiyası” obyektlərinin layihəsmeta sənədləri hazırlanması başa çatdırılmışdır.
14.2	H.Əliyev adına BDÖZ-nun əsas istehsal güclərinin modernləşdirilməsi	2007/2009	
14.2.1	H.Əliyev adına BDÖZ-nun modernləşdirilməsi üzrə layihə-smeta və normativ sənədlərin beynəlxalq standartlara uyğun işlənməsi	III-IV rüb 2006 I-II rüb 2007	ARDNŞ-üzrə: İSO 9001, İSO 14001, OHSAS 18001 beynəlxalq standartlara keçidlə əlaqədar bağlanmış müqavilələr əsasında işlər aparılır.
14.3	H.Əliyev adına BDÖZ-nun hidrotexniki qurğularının və sənaye meydançalarının bərpası və modernləşdirilməsi	2005/2009	ARDNŞ-üzrə: “Cənub” dalğaçıranının yenidənqurulması 2008-ci il üzrə kapital qoyuluşları proqramına daxil edilib. 12 saylı körpünün yenidən qurulması işləri başa çatdırılır.
14.4	Dünya standartlarına uyğun yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanması, attestasiya və sertifikatlandırılması, iş yerlərinin və texnoloji proseslərinin attestasiyası və beynəlxalq standarta uyğun sertifikatlandırılması	2006/2008	ARDNŞ-üzrə: Hidrotexniki qurğuların və sənaye meydançalarının bərpası və modernləşdirilməsi məqsədilə müasir standartlara müvafiq iki ədəd kompressor qurğusu, qaynaq tikişlərinin yoxlanması üçün “EPHCH XT” markalı ultrasəs defektoskop və “Maqnaflux” markalı maqnitoskop alınmışdır. Dağıtmadan qaynaq tikişlərinə nəzarət üzrə 5 nəfər mütəxəssis xüsusi kurs keçmiş və beynəlxalq sertifikat almışdır.

1.4. Neft emalı sahəsində			
16	<i>Yeni tikiləcək və mövcud qurğuların kimyəvi təmiz su ilə təchiz olunması məqsədi ilə Avropa standartlarına uyğun təmizləmə qurğusunun tikilməsi</i>	2005-2007	Qurğuların kimyəvi təmiz su ilə təchiz edilməsi üçün Avropa standartlarına uyğun təmizləmə qurğuları 2010-cu ilin sonuna qədər alınıb quraşdırılmışdır. 2011-ci ilin 2-ci rübündə sazlama və istismara verilmə işləri başa çatdırılmışdır.
17	<i>Neft və neft məhsulları tutumlarındakı neft şlamlarının emal edilməsi üçün qurğunun tikilməsi</i>	2005	Qurğunun tikintisi üçün yer müəyyənləşdirilib. "Ekol Mühəndislik Xidmətləri" QSC ilə birlikdə qurğunun alınması və istismara buraxılması üzrə işlər davam etdirilir.
18	<i>Heydər Əliyev adına Bakı Neft Emalı Zavodu üzrə: Neftin ilkin emalı üzrə ELOU-AVT-6 qurğusunun istilik mübadiləsi sxeminin təkmilləşdirilməsi, tullantıların zərərsizləşdirilməsi, məhsulların keyfiyyətinin artırılması və itkilərin azaldılması məqsədi ilə modernləşdirilməsi</i>	2005-2007	Maliyyə vəsaitlərinin məhdudluğu səbəbindən ELOU-AVT-6 qurğusunun modernləşdirilməsi layihəsinin icrası müəyyən müddətə təxirə salındı. Bu layihə üzrə Texniki-İqtisadi Əsaslandırmanın işlənilməsi üçün Dünya Bankı ilə əməkdaşlıq çərçivəsində ilkin mərhələdə texniki şərtlər toplusu hazırlanmış və 2011-ci ilin iyun ayında modernləşdirmə ilə əlaqədar Texniki-İqtisadi Əsaslandırmanın hazırlanması məqsədilə satınalmalar proseduru başa çatdırılmışdır. Nəzərdə tutulur ki, 2012-ci ilin 2-ci rübünün sonunda Texniki-İqtisadi Əsaslandırma hazır olacaq.
19	<i>Propan-propilen qazlarından oksigen tərkibli yüksək oktanlı benzin komponenti diizopropil efirinin alınması qurğusunun tikilməsi</i>	2005-2007	Respublikada yeni Neft-Qaz emalı və Neft-Kimya Kompleksinin yaradılması konsepsiyası ilə əlaqədar olaraq bu qurğunun inşası öz aktuallığını itirmişdir.
20	<i>Dünya standartlarının tələblərinə cavab verən yüksək oktanlı benzinlərin istehsalı məqsədi ilə butan-butilen qazlarının alkiləşdirilməsi qurğusunun tikilməsi</i>	2006-2009	Respublikada yeni Neft-Qaz emalı və Neft-Kimya Kompleksinin yaradılması konsepsiyası ilə əlaqədar olaraq bu qurğunun inşası öz aktuallığını itirmişdir.
1.5. Qaz emalı sahəsində			
21	<i>«Azərbaycan Qaz Emalı Zavodu» («AQEZ») ASC üzrə: Qazın emal dərinliyini artırmaq məqsədilə propanla soyutma sisteminin tətbiq edilməsi</i>	2005-2008	Maliyyə vəsaitlərinin məhdudluğu səbəbindən bu layihənin icrası müəyyən müddətə təxirə salındı. Propanla soyutma sisteminin tətbiq edilməsi Qaz Emalı Zavodunun yenidənqurulması layihəsi çərçivəsində nəzərdə tutulur.
22	<i>Quru qazın təhvil, ölçü qovşaqlarının və istehsalat sahələrində avtomatik nəzarət-ölçü sisteminin müvafiq olaraq tikilməsi və yenidən qurulması</i>	2005-2008	İstehsalat sahələrində avtomatik nəzarət-ölçü sisteminin tikilməsi və yenidənqurulması işləri başlanılmışdır.
23	<i>Qazın emal dərinliyini artırmaq məqsədi ilə emal gücü 2,5 mlrd.kub.m/il olan müasir tipli qaz emalı qurğusunun tikintisi</i>	2008-2010	Respublikada yeni Neft-Qaz emalı və Neft-Kimya Kompleksinin yaradılması konsepsiyası ilə əlaqədar olaraq bu qurğunun inşası öz aktuallığını itirmişdir.
1.6. Texniki təhlükəsizlik və ekologiya sahəsində			
26.	<i>İstehsalat sahələrində əsas çirkləndirici tullantıların alternativ utilizasiya üsullarının işlənməsi və tətbiqi</i>	mütəmadi	ARDNŞ-üzrə: Çirkləndirici tullantıların utilizasiyası sahəsində xarici şirkətlərin həyata keçirdikləri üsullar barədə ətraflı elmi-texniki məlumatlar toplanmışdır, 2008-ci ildən etibarən yeni quyularda qazma işləri aparılarkən tullantıların laylara vurulması üçün müvafiq obyektlərin seçilməsi nəzərdə tutulur. Tullantı

		<p>mərkəzinin yenidən qurulması məqsədilə layihə-smeta sənədləri işlənir.</p> <p>Tullantı mərkəzinin yenidən qurulması (LSS çərçivəsində noyabr ayından)</p> <p>ARDNŞ üzrə təhvil verilmiş tullantılar – o cümlədən:</p> <p>Abraziv (pas-boya-qum) 0,3 ton,</p> <p>İşlənmiş boya qabları və boya tullantıları 6,5 ton,</p> <p>Sellüloz tullantıları (kağız, karton) 22,5 ton,</p> <p>Polimer əsaslı və plastmas tullantılar 11,3 ton,</p> <p>Təsərrüfat və məişət tullantıları 5916,5 ton,</p> <p>Mətbəx tullantıları 1698,4 ton,</p> <p>Məişət çirkab suları 9682,5 ton,</p> <p>Akkumulyatorlar 16,3 ton,</p> <p>Qalvanik elementlər 0,938 ton,</p> <p>İstismardan çıxmış avadanlıqlar və qurğular (elektrik qızdırıcısı) 0,434 ton,</p> <p>Lüminessensiya lampaları (yüksək və az təzyiqli) 0,484 ton,</p> <p>Təşkilati avadanlıq (prosessor, monitor, printer, klaviatura, surətçıxaran, faks, telefon aparatları) 8,8 ton,</p> <p>Katriclər (toner) 2,54 ton,</p> <p>Kanalizasiya suları 1026369,3 ton,</p> <p>Keramik qırıntılar (qarışıq tullantılar) 507,4 ton.</p> <p>ETSN üzrə: Yanacaq-enerji kompleksinə daxil olan neft-qaz çıxarma sahələrində səmt qazı tullantılarının yığılması üzrə tədbirlərin Təmiz İnkişaf Mexanizmi layihələri çərçivəsində işlənməsi təklifləri verilmiş və layihələrin hazırlanmasına yardım edilmişdir.</p> <p>Abşeron yarımadasında uzun illər ərzində neft emalı proseslərində əmələ gəlmiş və Zığ gölünün Şimal-Qərb hissəsində yığılıb qalmış təqribən 2 milyon m³ tullantının (qudron və qumbirin) kərpic və sement istehsalında yanacaq kimi istifadə olunmasına dair təkliflər hazırlanaraq hökumətə təqdim edilmiş və bir neçə istehsalçı şirkətlərlə bu barədə danışıqlar aparılmışdır.</p> <p>Bu tədbirin həyata keçirilməsi istiqamətində əsas icraçı orqan tərəfindən müraciət ediləcəyi təqdirdə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi öz səlahiyyətləri çərçivəsində müvafiq işlər görəcəkdir.</p> <p>Bununla yanaşı Ölkə Prezidenti tərəfindən təsdiq olunmuş «Abşeron yarımadasında təbii daş yataqlarının səmərəli istifadəsi və inkişafı Dövlət Proqramı»nda müvafiq tədbirlərin görülməsi nəzərdə tutulmuşdur.</p> <p>Daş karxanaları və qum yataqlarında yaranan tullantıların utilizasiyası və çirklənmiş ərazilərin rekultivasiya olunması üçün tədbirlər görülməsi məqsədilə təkliflər hazırlanmışdır.</p> <p>Abşeron yarımadasının texnogen pozulmuş torpaqlarının rekultivasiya məqsədilə iri miqyaslı korrektura tədqiqatlarının nəticələrinə dair sənədin işlənilməsində mütəxəssislər yaxından iştirak etmişlər.</p>
27.	<p><i>Abşeron yarımadasında neft-qaz istehsalı nəticəsində yaranmış gölməçələrin və çirklənmiş ərazilərin bərpası tədbirlərinin həyata keçirilməsi</i></p>	<p>mütəmadi</p> <p>ARDNŞ-üzrə: “Siyəzənneft” NQÇİ-nin ərazisində 115 m uzunluğunda lay suları axıdılan arx tikilmişdir. NQÇİ-nin yataqlarında hasil edilən lay sularının utilizasiyası qapalı sisteminin yaradılması üçün LSS işlənilib.</p> <p>“Bibiheybətneft” NQÇİ-də “Neftlə birgə hasil edilən lay sularının yığılması nəqli və laylara vurulması sisteminin qurulması” layihəsi üzrə tikinti-quraşdırma işləri davam etdirilir (1 saylı NQÇS-nin ərazisində).</p> <p>“3 saylı NQÇS-də lay məhsullarının yığım-nəql sisteminin tikintisi və sahənin abadlaşdırılması” layihəsi üzrə tikinti-quraşdırma işləri başa çatdırılıb, hazırdır.</p> <p>2-ci mədən ərazisində quyuların təmiri zamanı sahənin yenidən çirklənməsinin qarşısının alınması məqsədi ilə qapalı kanal tikintisi üçün layihə-smeta sənədləri hazırlanıb və NQÇİ-yə təhvil verilib.</p> <p>«Bibiheybətneft» NQÇİ-nin ərazisində neftlə çirklənmiş sahələrdə mexaniki rekultivasiya işləri aparılır.</p> <p>Hazırda ərazidən 16130 m³ neft şlamı xüsusi ayrılmış sahəyə (Kovşun yanına) daşınıb, əraziyə 69402 m³ ştıb, 24300 m³ münbit torpaq, 35406 m³ adi torpaq gətirilib.</p> <p>«Bibiheybətneft» NQÇİ-nin ərazisində 4650 ədəd (o cümlədən 150 ədəd ağac ”Ekol Mühəndislik Xidmətləri” QSC tərəfindən) əkilmişdir.</p>

		<p>«Bibiheybətneft» NQÇİ-nin ərazisində çirkab suları, qazma şlamı və digər tullantılara yararsız hala salınmış 405 ha sahənin monitorinqi aparılmış, 195 ha ərazi mexaniki və bioloji üsulla rekultivasiya edilmiş, həmin sahədə bitki və ağaclar əkilmişdir. Təmizləmə işlərini sürətləndirmək üçün məhsuldarlığı 15t/saat olan mobil qurğu alınmışdır. Lay suları axıdılan 2246 m açıq torpaq kanal dəmir-beton kanalla əvəz olunmuş, 1000 m³-lik iki ədəd çən tikilmiş, 800 m uzunluğunda metal boru xətti korroziyaya davamlı şüşə-plastik borularla əvəz olunmuş, iki gölməçə qurudulmuşdur.</p> <p>2009-2010-cu ildə yatağın ərazisindən 23685 kub metr neft şlamı təmizləmək üçün xüsusi ayrılmış sahəyə daşınmış, əraziyə 140 152 kub metr ştib və 97 864 kub metr torpaq gətirilmişdir.</p> <p>“Abşeronneft” NQÇİ-nin 1 sayılı NQÇS-də hasil edilən lay sularının yığım-nəql sisteminin yenidənqurulması üçün “Neftqazəlmütədqiqatlayihə” İnstitutu tərəfindən LSS işlənilib, hazırdır.</p> <p>“Abşeronneft” NQÇİ-də “Ekol Mühəndislik Xidmətləri” QSC tərəfindən neftlə çirklənmiş ərazidən çıxarılaraq xüsusi ayrılan sahədə toplanmış şlamın bioremediasiya işləri davam etdirilir.</p> <p>“28 May” NQÇİ-nin yataqlarında hasil edilən lay məhsullarının yığılması, nəqli, təmizlənməsi və utilizasiya edilməsi üçün müvafiq xarici avadanlıq alınıb. Hazırda layihə sənədləri üzrə tikinti-quraşdırma işləri başa çatdırılıb.</p> <p>Dübəndi sahəsində lay sularının yığılması, təmizlənməsi və utilizasiya sisteminin yenidən qurulması üçün LSS “Neftqazəlmütədqiqatlayihə” İnstitutu tərəfindən hazırlanıb.</p> <p>“Balaxanəneft” NQÇİ-nin 2, 5, və 8 sayılı NQÇS-lərində ümumi sahəsi 135 ha (LSS-in hazırlanması üçün ödəniş 30,9 min manat), 1 sayılı NQÇS-də 175 ha (LSS-in hazırlanması üçün ödəniş 66,5 min manat), 4,6 sayılı NQÇS-lərdə 128 ha (LSS-in hazırlanması üçün ödəniş 54,2 min manat), 3,7 sayılı NQÇS-lərdə 62 ha (LSS-in hazırlanması üçün ödəniş 31,0 min manat) olan neftlə çirklənmiş torpaqların rekultivasiyası, yaşıllaşdırılması, lay məhsullarının yığım-nəql sisteminin tikintisi və sahənin abadlaşdırılması üçün LSS “Neftqazəlmütədqiqatlayihə” İnstitutu tərəfindən işlənilib, hazırdır. Hazırda müvafiq dövlət qurumları ilə razılaşdırılır (ümumi sahə 500 ha).</p> <p>1, 4 və 6 sayılı NQÇS-lərdə lay məhsullarının yığım-nəql sisteminin tikintisi və sahənin abadlaşdırılması barədə hazırlanmış layihə tapşırığı razılaşdırılmaq üçün Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinə göndərilib.</p> <p>“Balaxanəneft” NQÇİ-nin ərazisində 5.8 ha sahə rekultivasiya olunub, 0.21 ha süni gölməçə qurudulmuşdur. 490 m açıq kanal dəmir-beton kanalla əvəz olunub. 8 ədəd 30 kub metrlik və 2 ədəd 25 kubmetrlik çənlər quraşdırılıb. 25333 kub metr neft şlamı təmizlənilib, əraziyə 759 kub metr ştib və 29261 kub metr torpaq gətirilmişdir.</p> <p>2 və 4-cü mədənlərin ərazisində “Ekol Mühəndislik Xidmətləri” QSC tərəfindən neftlə çirklənmiş sahələrdə bioremediasiya işləri aparılır. Hazırda ərazidən 43536 m³ şlam çıxarılıb, əraziyə 1298 m³ ştib və 46830 m³ gətirilmişdir.</p> <p>H.Z.Tağıyev ad. NQÇİ üzrə 118 ha ərazidə monitorinq işləri aparılıb, Qala gölünə yığılan çirkab suların Hövsan kanalına axıdılması üçün nasos stansiyası tikilib və 2310 m boru xətti çəkilib. Göl qurudulmuş və rekultivasiyası üçün layihə-smeta sənədləri hazırlanıb. 9.3 hektar ərazidə Ekoloji park salınıb. Onun qızdırılması üçün tələb olunan enerjinin bir hissəsi alternativ enerji mənbələri hesabına təmin olunacaq. Əraziyə 37.3 min kub metr ştib və 25 min kub metr torpaq gətirilmişdir. Bu ərazidə “Ekol Mühəndislik Xidmətləri” QSC tərəfindən Qala gölü ətrafından 120409 m³ şlam çıxarılaraq xüsusi ayrılmış sahəyə daşınıb və əraziyə 25220 m³ ştib, 101508 m³ torpaq daşınıb. Buzovna-Maşdağa yatağı ərazisində neftlə çirklənmiş əraziyə 522597 m³ ştib və 359075 m³ torpaq gətirilmişdir.</p> <p>“Neft Daşları” NQÇİ-nin yataqlarında hasil edilən lay məhsullarının yığılması, nəqli, təmizlənməsi və utilizasiya edilməsi (2 A sayılı NYM-nin tikintisinin təshihə) üçün layihə-smeta sənədləri hazırlanıb və NQÇİ-yə təhvil verilib.</p> <p>Ə.Əmirov adına NQÇİ-nin ərazisində lay məhsullarının yığım-nəql sisteminin yenidənqurulması üçün LSS işlənib hazırlanıb. Dövlət qurumları ilə razılaşdırılır. Ə.Əmirov ad. NQÇİ üzrə gündə 1400 kubmetr suyun</p>
--	--	---

		<p>təkrar yeraltı horizontlara vurulması təşkil edilib.</p> <p>Ə.Əmirov adına NQÇİ-nin “Ekol Mühəndislik Xidmətləri” QSC tərəfindən 3 sayılı NQŞS-nin köhnə neft tutucusundan neft şlamı çıxarılaraq bioremidasiya sahəsinə daşınmış, çıxarılan şlamın yerinə 9360 m³ ştub və 3953 m³ həcmində torpaq daşınaraq sahə hamarlanmışdır. Bioremidasiya sahəsinə daşınan şlam buldozer vasitəsi ilə yayılmış, üzərinə 3744 m³ torpaq, 8750 bağlama saman, 36 maşın peyin, 5 ton gübrə verilərək şumlama işləri aparılmışdır. Sahəyə taxıl səpilməsi nəzərdə tutulur.</p> <p>Qaraçuxur İNM-də quyu məhsulunun yığılması, hazırlanması, nəqli, lay sularının təmizlənməsi və utilizasiyasının qapalı sisteminin yenidənqurulması məqsədilə LSS-in işlənilib, hazırdır, dövlət orqanları ilə razılaşdırılır. Qaraçuxur yatağında neft-yığım məntəqəsindən Zığ gölünə axıdılan 1400 kub metr/gün həcmində suyu laylara vurmaq məqsədi ilə 2 su quyusu təmir edilmişdir, 2 su nasosu quraşdırılmış, 1800 metr boru xətti çəkilmişdir. Ümumi tutumu 2500 kub metr olan 2 şlam anbarı təmizlənməmişdir.</p> <p>Qaraçuxur İNM-nin ərazisində “Ekol Mühəndislik Xidmətləri” QSC və “Neft yol tikinti” MMC tərəfindən neftlə çirklənmiş sahələrin təmizlənməsi işləri aparılır. Hazırda əraziyə 900746 m³ torpaq, 82274 m³ ştub daşınıb. İşlər davam etdirilir.</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Balaxanineft” NQÇİ-nin ərazisində 350 ədəd - “Muradxanlı” İNM-nin ərazisində 300 ədəd - “28 May”-nin NQÇİ-nin ərazisində 7100 ədəd - “Siyəzəneft” NQÇİ-nin ərazisində 500 ədəd - “Bibi-heybətneft” NQÇİ-nin ərazisində 4650 ədəd (o cümlədən 150 ədəd ağac “Ekol Mühəndislik Xidmətləri” QSC tərəfindən əkilmişdir) - Daima Qurğularının Təmiri və Kirayəsi üzrə EİM ərazisində 400 ədəd - “Abşeronneft” NQÇİ-nin ərazisində 1000 ədəd - H.Z. Tağıyev adına NQÇİ-nin ərazisində 1500 ədəd - Qaz anbarlarının İstismarı İdarəsinin ərazisində 500 ədəd ağac əkilmişdir - “Azneft” İB üzrə cəmi 15220 ədəd (228,3 min manat dəyərində) ağac əkilmişdir <p>Muradxanlı İNM ərazisində hasil edilən lay sularının yığılması, nəqli və utilizasiyası qapalı sisteminin yaradılması üçün LSS “Neftqazəlmütədqiqatlayihə” İnstitutu tərəfindən işlənib hazırlanıb. Dövlət qurumları ilə razılaşdırılıb, sifarişçiyə təqdim edilib.</p> <p>N.Nərimanov adına NQÇİ-nin Daşgil rezervuar parkı ərazisində lay sularının təmizlənməsi və texniki məqsədlər üçün istifadə məsələsinin həlli yolları araşdırılır.</p> <p>N.Nərimanov adına NQÇİ-nin Daşgil rezervuar parkı ərazisində neftlə çirklənmiş 10,5 ha torpaq sahəsinin rekultivasiyası üçün LSS “Neftqazəlmütədqiqatlayihə” institutu tərəfindən işlənib hazırlanıb və NQÇİ-yə verilib.</p> <p>ETSN üzrə: Abşeron yarımadasında neft-qaz istehsalı prosesində yaranmış göl və gölməçələrin, çirklənmiş ərazilərin kompleks monitorinqi həyata keçirilmiş, onların çirklənmə dərəcələri qiymətləndirilmişdir. Güclü antropogen təsirə məruz qalmış Zığ gölünün qurudulması istiqamətində torpaqlama işləri həyata keçirilmiş və bu istiqamətdə müvafiq tədbirlər davam etdirilməkdədir.</p> <p>Zığ-Aeroport avtomagistral yolunun sol və sağ tərəflərində ərazilər çirklənmədən təmizlənərək ərazidə rekultivasiya işləri və yaşıllaşdırma tədbirləri həyata keçirilmişdir.</p> <p>Bu tədbir ilə əlaqədar Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən “Zığ gölü və onun ətrafının ekoloji sağlamlaşdırılmasına dair” layihə hazırlanmış və icrası istiqamətində işlərə başlanılmışdır. Belə ki, gölün şimalındakı ərazidə mövcud olan tullantı sularının yaratdığı gölməçələrin bir qismi ləğv edilmiş, suyun dənizə vurulması üçün mövcud kollektorun başlanğıcı, su axınına mane olan lil və digər tullantılar təmizlənməmiş, gölə axıdılan məişət çirkab suların təmizlənərək yaşıllıqların suvarılmasında istifadəsi məqsədi ilə təmizləyici qurğu və nasosxananın inşası üçün müvafiq işlərə başlanılmışdır.</p> <p>Həmçinin, ərazidə yeni landsaftın formalaşdırılması üçün müxtəlif yüksəkliklərin relyefə uyğun maili</p>
--	--	---

			<p>hamarlaması və torpaq daşınması davam etdirilir, lay sularının gölə axıdılmasının qarşısının alınması məqsədilə Dövlət Neft Şirkəti və onun müvafiq qurumları ilə tədbirlər görülür.</p> <p>2010-cu ildə ETSN tərəfindən daxili imkanlar hesabına Zığ gölü ətrafında 10 hektar sahəni əhatə edən neft və neft məhsulları ilə çirklənmiş 2 gölməçə qurudulmuşdur.</p> <p>Bununla yanaşı neftlə çirklənmiş torpaqların təmizlənməsi üçün layihə işlənib hazırlanmış və hazırda pilot layihələr qismində həyata keçirilir. Bu istiqamətdə fəaliyyəti gücləndirmək üçün Nazirlər Kabinetinə təkliflər hazırlanıb təqdim edilmişdir.</p> <p>2003-2005-ci illər və 2006-cı il ərzində neftlə çirklənmiş 100 ha. qədər torpaq sahəsi rekultivasiya edilmişdir.</p> <p>2007-ci ildə də bu istiqamətdə tədbirlər davam etdirilmişdir. Balaxanı qəsəbəsində 1,1 ha, Sabunçu rayonu üzrə 3,8 ha. ərazidə rekultivasiya işləri aparılıb, Binəqədi rayonu üzrə 183 ha sahədə bu işlərin aparılması nəzərdə tutulub, Zığ qəsəbəsində 36 ha sahənin monitorinqi aparılıb, layihə-smeta sənədləri hazırlanıb, Bibi-Heybət qəsəbəsində 405 ha ərazidə 11 layihə tapşırıqları təsdiq olunub. Ümumilikdə 91,5 ha sahə rekultivasiya olunub, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 2006-cı il 28 sentyabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş «Azərbaycan Respublikasında ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması üçün 2006-2010-cu illər üzrə Tədbirlər Planı»na əsasən bu istiqamətdə müvafiq tədbirlər davam etdirilir.</p> <p>2009-cu il üzrə olan məlumata görə neftlə çirklənmiş torpaqlarda rekultivasiya işlərinin davam etdirilməsi ilə əlaqədar Bibiheybət, Balaxanı və Suraxanı yataqlarının ərazilərində uyğun olaraq 30 ha, 3 ha, 4 ha çirklənmiş torpaq sahələri mexaniki və bioloji üsullarla təmizlənməyə və landşaft-arkitektura planına uyğun olaraq bərpa edilmişdir. Neftçixarma idarələrinin ərazilərində 51 ha sahə sənaye-məişət tullantılarından təmizlənməyə, ümumi sahəsi 31,9 ha olan 79 bataqlıq qurudulmuş, 160 ton neft şlamı toplanıb tullantı mərkəzinə daşınmışdır.</p> <p>2009-cu ildə Pirallahı yatağında 44 ha sahənin rekultivasiyası üçün layihə-smeta sənədləri, Balaxanıda isə 197 ha sahənin təmizlənməsi layihəsi hazırlanıb.</p> <p>2010-cu il ərzində “Bibiheybət” NQÇİ-nin ərazisində çirklənmiş 405 ha ərazinin monitorinqi aparılmış, 195 ha ərazi mexaniki və bioloji üsulla rekultivasiya edilmiş, ərazidə yaşıllaşdırma tədbirləri görülmüşdür.</p> <p>Torpağın təmizlənməsi işinin sürətləndirilməsi üçün məhsuldarlığı 15t/saat olan qurğu alınmışdır.</p> <p>“Balaxanı” NQÇİ-nin ərazisində 5,8 ha ərazi rekultivasiya olunmuş, 0,21 ha süni gölməçə qurudulmuşdur.</p> <p>H.Z.Tağıyev adına NQÇİ üzrə 118 ha ərazidə monitorinq işləri aparılıb, 9,3 ha. ərazidə “Ekoloji Park” salınıb.</p>
2. Qaz təchizatı sahəsində			
30.	Azərbaycan Respublikasının qazla təmin edilməyən rayon mərkəzlərinin qaz təchizatının bərpası	2005-2008	<p>ARDNŞ-üzrə: Respublikanın vaxtı ilə təbii qazla təmin edilməyən rayon mərkəzlərinin qaz təchizatı tam bərpa olunmuşdur. Naxçıvan MR, İmişli, Lerik, Yardımlı, Beyləqan, Ağcabədi, Ağdam və Füzuli rayonlarında yenidən qazlaşdırma işləri aparılıb. Burada yaşayan əhali abunəçilərin mənzillərinə və qazdan istifadə edən bir çox obyektlərə təbii qaz verilib ki, 1 yanvar 2009-cu il tarixə işğal altında olan bölgələr istisna olmaqla bütün digər bölgələrə qaz təminatı bərpa olunub. Bu işlər Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin təsdiq etdiyi proqram çərçivəsində 2009-2013-cü illərdə də davam etdirilir və həyata keçirilmiş işlər nəticəsində 1 iyul 2011-ci il tarixə əlavə olaraq 2009-cu ildə 93428 əhali abunəçilərinə, 2010-cu ildə isə 21 inzibati rayonun 57 yaşayış məntəqəsinə (Bakı şəhəri daxil olmaqla) və bu məntəqələrdə yaşayan 76713 abunəçiyə təbii qaz verilmişdir.</p> <p>2010-cu ildə Abşeron, Neftçala, Şabran, Saatlı, İmişli, Hacıqabul rayon mərkəzlərinin qaz təchizatı şəbəkəsinin yenidənqurma işləri aparılmış, 2011-ci ildə həmin işlərin davam etdirilməsi nəzərdə tutulmuşdur.</p> <p>Qeyd edək ki, 2010-cu il ərzində cəmi 1558 km qaz kəmərləri və 17 qaz paylayıcı stansiya əsaslı təmir edilmişdir, o cümlədən magistral qaz kəmərləri-64 km, regionların qaz təchizatı şəbəkəsində-536 km, Bakı şəhərinin qaz təchizatı şəbəkəsində 958 km qaz kəməri. İl ərzində 49 yaşayış məntəqəsinə təbii qaz verilmiş, 65 240 əhali abonentə təbii qazla təmin olunmuşdur. 2011-ci ildə 148 yaşayış məntəqəsinə, 89713 yeni əhali abunəçisinə (o cümlədən Bakı şəhərində 22194 əhali abunəçisinə) təbii qaz verilmişdir.</p> <p>Ölkə üzrə 1 yanvar 2012-ci il tarixə təbii qazla təmin edilən əhali abunəçilərinin ümumi sayı 1348778 təşkil</p>

			edir (Naxçıvan MR-sız). Bu abunəçilər üçün 1345435 ədəd qaz sayğacı quraşdırılıb və sayğac təminatı 99,8% təşkil edir. 2011-ci ildə əhali abunəçilərində 392851 qaz sayğacı quraşdırılıb və əvəz olunub.
32.	<i>«Astara - Qazıməmməd» qaz kəmərinin bərpası</i>	2005-2008	ARDNŞ-üzrə: “Astara-Qazıməmməd” D1200mm-lik magistral qaz kəməri 1970-ci ildə tikilib istismara verilmişdir. Göstərilən qaz kəməri 29 avqust 2005-ci il tarixdə 25 atmosfer təzyiqlə kipliyə və möhkəmliyə yoxlanılmışdır. Qeyd olunan qaz kəmərinə hal-hazırda işçi təzyiq 15-16 atmosfer saxlanılmaqla cənub istiqamətində yerləşən Biləsuvar, Masallı, Cəlilabad, Lənkəran, Astara, Lerik, Yardımlı rayonlarına və Naxçıvan Muxtar Respublikasının təbii qazla təchiz edilməsi məqsədilə İran İslam Respublikasına qaz nəql edilir və mövcud tələbat tam təmin olunur. 2005-ci ildə qaz kəmərinin 3.5 km hissəsi əsaslı təmir olunmuşdur. 2010-cu ildə “Astara-Qazıməmməd” qaz kəmərinin 151-161 km sahəsində 10 km qaz kəməri yenidən qurulub. 2011-ci ildə “Astara-Qazıməmməd” 1220 mm-lik magistral qaz kəmərinin Biləsuvar rayonu ərazisində “Araz” çayının yeni məcrasına düşən hissəsinin yerinin dəyişdirilməsi işləri aparılıb və 6,7 km qaz kəməri yenidən qurulub.
33.	<i>«Qaradağ» və «Qalmaz» qaz anbarlarının aktiv qaz tutumununun 3,0 mlrd.kub.m-ə qədər çatdırılması üçün kompleks işlərin yerinə yetirilməsi</i>	2005-2008	ARDNŞ-üzrə: 2010-cu ildə “Qalmaz” yeraltı anbarına 720 mm diametrlə 20.1 km uzunluğunda 41 bar işçi təzyiqli yeni qaz kəməri inşa olunaraq istismara verilmişdir. 2005-ci ildə “Qaradağ” yeraltı anbarına 720 mm diametrlə 2.8 km uzunluğunda 55 bar işçi təzyiqli yeni ehtiyat qaz kəməri, 2010-cu ildə isə 720 mm diametrlə 22.9 km uzunluğunda 90/41 bar işçi təzyiqli “Səngəçal Baş Qurğuları-Qaradağ YQA” qaz kəməri inşa olunaraq istismara verilmişdir. 2005-ci ilə nisbətən həyata keçirilmiş tədbirlər nəticəsində YQA-da yığılan aktiv təbii qazın həcmi yanacaq-enerji balansına müvafiq 1400 mln. m ³ -ə çatdırılıb. Anbarların aktiv qaz tutumunun 3,0 mlrd m ³ -ə çatdırılması istiqamətində işlər davam edir. Qeyd: ARDNŞ-nin 2 oktyabr 2009-cu il tarixli 140 sayılı əmri ilə qaz anbarlarının idarə olunması “Azneft” İB-yə tapşırılıb və bu qurumun balansına verilib.
36.	<i>Nəzarət-ölçü sistemlərinin və qaz paylayıcılarının xüsusi proqram təminatı, avadanlıqlar və rabitə kanalları vasitəsi ilə vahid, çevik nəzarət sisteminə bağlanması və bunun əsasında ölkənin avtomatlaşdırılmış Mərkəzi Dispetçer İdarəsinin yaradılması</i>	2005-2007	ARDNŞ-üzrə: İlk mərhələ olaraq 2009-2010-cu illərdə daxili imkanlar hesabına, qazın qəbulu və paylanması məntəqələrində quraşdırılmış elektron qaz sayğaclarından real zaman kəsiyində texnoloji parametrlərin modern və rabitə kanalları vasitəsilə məsafədən Mərkəzi Dispetçer Xidmətinə və İN-nin müvafiq bölmələrinə ötürülməsi və onlara nəzarət edilməsi işləri həyata keçirilmişdir. 2010-cu ildə İB-nin sifarişinə əsasən “Abşeron yarımadasında qaz təchizatı sisteminin yenidənqurulması və müasirləşdirilməsi” proqramı çərçivəsində respublika avtomatlaşdırılmış müasir Dispetçer Mərkəzinin yaradılması üçün Almaniyanın “E.O.N Ruhrgaz” və “RWE” şirkətləri tərəfindən konsepsiyalar hazırlanmışdır. Maliyyələşmə mənbəyi həll olunduqdan sonra proqramın həyata keçirilməsi nəzərdə tutulub. Bu işlərin icrası üçün “Texniki-İqtisadi Əsaslandırma” və “Texniki Tapşırıq” sənədləri hazırlanıb. Maliyyə çatışmamazlığından işlərin icrasına başlanmayıb. Hacıqabul Magistral Qaz Kəmərləri Sahəsi-Qaradağ Qaz-paylayıcı stansiya arasında optik xətt bərpa edilmiş, ölçü qovşaqlarında nəzarət-ölçü cihazlarından məlumatların alınması və rabitə xəttləri vasitəsilə operator otaqlarına və dispetçer mərkəzinə ötürülməsi təmin edilir. Abşeron yarımadasında qaz təchizatı şəbəkəsinin modernizasiyası və texniki xidmətin təkmilləşdirilməsi layihəsinin Almaniyanın EON Ruhrgaz şirkəti tərəfindən Texniki-iqtisadi əsaslandırılması hazırlanıb. Bu layihəyə digər tədbirlərlə bərabər, nəzarət-ölçü sistemlərinin və qaz paylayıcının, xüsusi proqramın təminatı, avadanlıqlar və rabitə kanalları vasitəsilə vahid, çevik nəzarət sisteminə bağlanması və bunun əsasında avtomatlaşdırılmış müasir dispetçer mərkəzinin yaradılması daxil olacaq. “Qaradağ Qaz Paylayıcı Stansiyasının avtomatik idarəetmə sistemi, yangın və qaz sızmadan mühafizə, video müşahidə sisteminin quraşdırılması” məqsədi ilə tərtib olunmuş texniki tapşırıq təsdiq olunaraq ARDNŞ “Neftqazəlmətdəqiqatlayihə” institutuna icra üçün göndərilmişdir. “Totalqaz Industrie” şirkətinin Buzovna QPS-da pilot layihə kimi nəzərdə tutulduğu tam avtomatlaşdırılmış tənzimləyici qurğu (Blok-boks) quraşdırılaraq istismara verilmişdir. Səngəçal Baş Qurğuları Şahdəniz 90/55 qurğusunda Avtomatik İdarəetmə Sisteminin qurulması məqsədi ilə

			<p>“Texnoqaz MMC”, “Emerson” və “Honeyüell” şirkətləri ilə görüşərək texniki müzakirələr aparılmışdır və həmin şirkətlər arasında tender keçirilmişdir.</p> <p>Siyəzən KS-nın avtomatik idarəetmə sisteminin yeni və müasir standartlara cavab verən bir sistemlə əvəz olunması istiqamətində işlər apararaq texniki tapşırıq hazırlanıb “ELPRO” və “GE General Electric” şirkətlərinə təqdim olunmuşdur.</p> <p>“Azəriqaz” İB, inzibati binası və ərazisi, Hacıqabul MQKS-in inzibati binası və ərazisi, Astara inzibati binası və ərazisi, Siyəzən Kompresor Stansiyasının ərazisində “Video müşahidə və video qeydetmə sisteminin quraşdırılması” üçün texniki şərtlər və layihə tapşırığı şöbə tərəfindən tərtib olunmuşdur və icraya göndərilmişdir.</p>
37.	<i>Əhali abunəçilərinin mənzillərində qaz sayğaclarının quraşdırılması</i>	2005-2008	<p>ARDNŞ-üzrə: Qazla təmin olunan əhali abunəçilərin sayğac təminatı əsasən başa çatdırılıb. Ölkə üzrə 1 yanvar 2012-ci il tarixə təbii qazla təmin olunan əhali abunəçilərinin ümumi sayı 1348778 təşkil edir (Naxçıvan MR-sız). Bu abunəçilər üçün 1345435 ədəd qaz sayğacı quraşdırılıb və sayğac təminatı 99,8% təşkil edir. 2011-ci ildə əhali abunəçilərində 392851 qaz sayğacı quraşdırılıb və əvəz olunub. 2009-2011-ci il ərzində əhali abunəçilərində 228525 ədəd “smart-kart” tipli qaz sayğacı quraşdırılıb. İşlər davam etdirilir.</p>
39.	<i>"Şimal İES" MMC-də gücü 400 MVt olan 2-ci enerji blokunun tikintisi (tikinti meydançasının hazırlanması)</i>	2005-2008	<p>"Azərenerji" ASC üzrə: “Şimal” elektrik stansiyasında 400 MVt gücündə 2-ci enerji blokunun tikintisi üçün meydança hazırlanmışdır. Baş podratçının seçilməsi üçün 2 dəfə keçirilmiş tenderin nəticələri qeyri-kafi olmuşdur. 2010-cu ilin iyul ayında 3-cü tender elan olunmuşdur. Beynəlxalq məsləhətçi ilə müqavilə bağlanmışdır. JICA-nın Qaydalarına uyğun olaraq keçirilmiş beynəlxalq tender nəticələrinə əsasən “TOYO Engineering” və “Azenco” ASC assosiasiyası ilə 2010-cu il 10 dekabr tarixində müqavilə imzalanmışdır. BQQ-nin hissəsinin bünövrə çuxurunun betonlanması gedir. 220/35 kV-luq y/s-nın yan pərdələrin və sütunların düzəldilməsi üzrə işlər aparılır. Avadanlıqların boşaldılması üçün meydançanın tikintisi və maşın zalında quraşdırma işləri gedir. 2013-cü ilin II yarısında layihənin başa çatdırılması planlaşdırılır.</p>
40.	<i>"Azərbaycan İES" MMC-nin 1-8-ci bloklarının yenidən qurulması</i>	2005-2008	<p>"Azərenerji" ASC üzrə: 5-ci enerji blokunun yenidənqurulması 2006-cı ilin fevral ayında başa çatdırılmışdır. 2009-2011-ci ilin birinci yarımilliyi ərzində Azərbaycan istilik elektrik stansiyasının 6 enerji bloklarının yenidənqurulması başa çatdırılmışdır. Qalan 1 blokda avadanlığın quraşdırılması yekunlaşır. Blokların yenidənqurulması nəticəsində enerjisistem 450 MVt-a yaxın əlavə güc əldə edəcəkdir.</p> <p>İstilik elektrik stansiyasının 1-8-ci bloklarının yenidənqurulması başa çatdırılmışdır. Proqramda nəzərdə tutulmuş işlər başa çatdırılmışdır.</p>
41.	<i>Mingəçevir SES-in yenidən qurulmasının başa çatdırılması</i>	2005-2007	<p>"Azərenerji" ASC üzrə: Mingəçevir SES-in (1-ci və 3-cü blokların) yenidənqurulması Layihəsi üzrə bütün prosedur məsələləri yekunlaşdırılıb, beynəlxalq tender nəticəsində Layihənin məsləhətçisi seçilmiş İranın “Mahab Ghodss” şirkəti və Baş podratçı seçilmiş “Azenco”(Azərbaycan)/“AREVA”(Fransa)/ “CNEEC”(Çin) şirkətləri konsorsiumu ilə müqavilə imzalanmışdır. Konsorsium layihələndirilmə işlərinə başlamışdır. Mingəçevir SES üzrə 1 nömrəli hidroaqrəqat tam sökülərək çıxış edilmiş, əlvan və qara metalları “Azenco” ASC-yə təhvil verilmişdir. Suqəbuledicidə 2 dəst təmir siperi və 1 ədəd qreyfer kranı tam təmir olunmuşdur. Aşağı məcrada 2 dəst təmir siperi və 1 ədəd 2x50 ton olan çatılı kran tam təmir olunmuşdur. 110 kV-luq yarımstansiyada bünövrə və rele şiti binasının tikintisi başa çatmaq üzrədir, tikinti işlərinin təxminən 80 %-i görülmüşdür. 110 kV-luq İdarəetmə binasında tikinti işləri görülüb. 110 kV-luq paylayıcı qurğuda kabel kanalları qazılıb. Mexaniki təmir korpusunun tikintisi işləri görülüb. 220 kV-luq yarımstansiyanın rele şitinin layihəsi verilmiş və orada da bünövrə tökülərək 1-ci mərtəbədə tikinti işləri aparılır. Baş İdarə Şitində I və II mərtəbələr üçün betontökmə işləri qurtarmışdır. 110/220/330 kV-luq yarımstansiya avadanlıqlarının 80%-i “ALSTOM” şirkəti tərəfindən çatdırılmışdır. Varvara SES-də 1,2,3 sayılı hidroaqrəqatlar tam sökülərək əlvan və qara metalları “Azenco” ASC-yə təhvil verilmişdir. Suqəbuledicinin 3 dəst siperi tam təmir edilmişdir. Aşağı məcrada sağ və sol sahil bərkitmə işləri görülüb.</p>
3. Elektroenergetika sektoru			
3.1. Elektrik stansiyalarının inşası, yenidən qurulması və əsaslı təmiri			

42.	<i>Şirvan şəhərində gücü 800-900 MVt olan elektrik stansiyasının inşası</i>	2007-2009 2010-2011	“Azərenerji” ASC üzrə: 780 MVt “Cənub” ES-nın təməli 2007-ci il dekabrın 24-də Respublikamızın Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən qoyulmuşdur. “General elektrik” şirkətinin istehsalı olunan 4 qaz və 2 buxar turbinləri və əsas avadanlıqların çox hissəsi tikinti meydançasına gətirilmişdir. Hal-hazırda 3-cü qazan qurğusunda əsas tüstü borusu yığılaraq, quraşdırılmışdır. 1-ci qazan qurğusunda kondensat və deaerator qızdırıcıları, 2-ci qazan qurğusunda isə Y/T buxarlandırıcısı, turbindən qazana gələn qaz traktının xarici şit örtüyü quraşdırılmışdır. Eyni zamanda buxar turbinində 1 saylı kondensatorun soyuducu boru dəsti quraşdırılmışdır. 2-ci qazan qurğusunda çıxış tüstü yolu hazırlanaraq, quraşdırılmışdır. 3-cü qazan qurğusunda isə titrəməyə qarşı dayaq konstruksiyası hazırlanmış və quraşdırılmışdır. 1-ci qazan qurğusunda Y/T ekonomayzer (3), A/T ekonomayzer buxar qızdırıcısı quraşdırılmışdır. Maşın zalında 80 tonluq körpülü kran quraşdırılmışdır. 3 və 4-cü qaz turbinlərində quraşdırma işləri aparılır. 4-cü qaz turbinin yağ sistemi quraşdırılıb və yuyulması başa çatmaq üzrədir. 1 və 2-ci qaz turbinlərində quraşdırma işləri aparılır. Maşın zalında 1-ci körpülü kran quraşdırılıb və işə salınıb. 2-ci körpülü kran quraşdırılır. 1 və 2 nömrəli buxar turbinlərində rotorlar quraşdırılıb.
43.	<i>380 MVt-luq Tovuz SES-in inşasının səmərəliliyinin öyrənilməsi</i>	2007	“Azərenerji” ASC üzrə: Gücü 400 MVt olan Tovuz su elektrik stansiyasının tikintisi üzrə yeni Texniki-İqtisadi Əsaslandırma hazırlanmalıdır.
45.	<i>Şəmkirdə Hidroakkumulyasiya Elektrik Stansiyasının inşasının səmərəliliyinin öyrənilməsi</i>	2007	“Azərenerji” ASC üzrə: Bu istiqamətdə tədqiqat işləri davam edir.
50.	<i>330/110/10 kV-luq Xaçmaz yarımstansiyasının inşası və onun mövcud 110 - 330 kV-luq elektrik ötürücü xətləri ilə birləşdirilməsi</i>	2005-2007	“Azərenerji” ASC üzrə: Gücü 2x180 MVA 330/110/10 kV-luq Xaçmaz yarımstansiyasının inşası və onun mövcud 110 - 330 kV-luq elektrik ötürücü xətləri ilə birləşdirilməsi Layihəsi İslam İnkişaf Bankı tərəfindən maliyyələşdirilir, kredit sazişi imzalanmışdır. Yarımstansiya 2009-cu ildə istismara verilmişdir. Proqramda nəzərdə tutulmuş işlər başa çatdırılmışdır.
	330 kV-luq Yaşma yarımstansiyasının genişləndirilməsi və 330 kV-luq 2-ci Yaşma - Dərbənd elektrik ötürücü xəttinin çəkilməsi		“Azərenerji” ASC üzrə: Almaniyanın KfW bankının maliyyələşdirdiyi “Elektrik Enerjisinin Ötürülməsi-2” Reabilitasiya Proqramı üzrə 330 kV-luq Yaşma yarımstansiyasının genişləndirilməsi işləri görülmüşdür. 330 kV-luq 2-ci Yaşma – Dərbənd EVX-nin çəkilməsi üzrə danışıqlar Rusiya tərəfi ilə davam edir.
51	<i>İran İslam Respublikasının enerji sistemi ilə enerji mübadiləsinin artırılması məqsədi ilə</i>	2005-2006	“Azərenerji” ASC üzrə: Layihənin icrası üçün İranın Eksport İnkişaf Bankı ilə kreditin ayrılması üzrə maliyyə müqaviləsi imzalanmışdır. Baş podratçı İranın “Sunir” şirkətidir. Layihə çərçivəsində 107 km 330 kV-luq və 230 km 220 kV-luq HX-ləri tikilib istismara verilmişdir. Yeni 220 kV-luq “Salyan” YS tikilmişdir və “Masallı” YS-da yenidənqurma işləri aparılmışdır. Layihə 2010-cu ildə başa çatdırılmışdır.
	330 kV-luq 95 km uzunluğunda 2-ci “Şirvan İES - İmişli” elektrik ötürücü xəttinin tikintisi və 330 kV-luq APQ-nin yenidənqurulması və 330 kV-luq 25 km uzunluğunda 2-ci “İmişli - Parsabad (İran sərhəddinə kimi)” elektrik ötürücü xəttinin tikintisi	2005-2006	“Azərenerji” ASC üzrə: 330 kV-luq İmişli yarımstansiyasının 330 kV-luq Açıq paylayıcı quruluşunun genişləndirilməsi başa çatdırılmışdır və bütün elektrik avadanlıqları quraşdırılmışdır. Proqramda nəzərdə tutulmuş işlər başa çatdırılmışdır. 330 kV-luq İmişli yarımstansiyasının 330 kV-luq Açıq paylayıcı quruluşunun genişləndirilməsi başa çatdırılmışdır. Uzunluğu 25 km 330 kV-luq 2-ci “İmişli -Parsabad” EVX tikilmişdir. HX-də Optik kabellər asılmışdır. Tikinti-quraşdırma işləri başa çatdırılmışdır
52.	<i>330 kV-luq «Azərbaycan DRES-İmişli», 330 kV-luq «Əli-Bayramlı DRES – İmişli» EVX-larının tikintisi</i>	2005-2007	“Azərenerji” ASC üzrə: 330 kV-luq 82 km uzunluğunda “Şirvan İES - İmişli” elektrik verilişi xəttinin tikintisi üzrə HX-nin “Şirvan” İES-na girişində 1,3 km hissəsi istisna olmaqla prinsipçə başa çatdırılmışdır. 330 kV-luq “İmişli” yarımstansiyasının 330 kV-luq Açıq paylayıcı quruluşunun genişləndirilməsi başa çatdırılmışdır və bütün elektrik avadanlıqları quraşdırılmışdır. “Azərbaycan” İES ilə “İmişli” yarımstansiyası arasında 330 kV-luq EVX-nin və 330 kV-luq Goranboy paylayıcı məntəqəsinin (PM) tikintisi üçün Almaniyanın KfW bankı ilə imzalanmış kredit sazişi 7 dekabr

			2007-ci ildə təsdiqlənmişdir. Texniki-İqtisadi Əsaslandırma hazırlanmışdır. Məsləhətçi Almaniyanın Decon/Fichtner konsorsiumudur. Tender əsasında Çinin “CNEEC” şirkəti Baş podratçı seçilmişdir. Hal-hazırda PM-da tikinti quraşdırma işləri aparılır. 330 kV-luq HX-nin 95 km artıq hissəsi inşa olunmuşdur. Əlavə 111 ədəd dayaq yığılmış, 159 ədəd fundament quraşdırılmışdır. Tikinti işləri davam edir.
53.	<i>Əli-Bayramlı DRES-Salyanarasında 220 kv-luq EVX-nin inşası və gücü 200 Mbt olan bir transformatorlu “Salyan” yarımstansiyasının inşası və 110 kv-luq EVX-lərlə birləşdirilməsi</i>	2005-2006	“Azərenerji” ASC üzrə: 2010-cu il 29 aprel tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən gücü 2x125 MVA Salyan yarımstansiyası və yüksəkqərginlikli HX-ləri istifadəyə verilmişdir. 110 kV-luq ikinci Salyan HX-nin YS-ya giriş-çıxışı məqsədi ilə 3,8 km 110 kV-luq HX-ti çəkilmişdir. Uzunluğu 48,5 km 220 kV-luq “Şirvan İES - Salyan” EVX-nin tikintisi başa çatdırılmışdır.
54.	<i>220 kV-luq 107 km uzunluğunda “Salyan - Masallı”, 68 km uzunluğunda “Masallı - Astara” elektrik ötürücü xətlərinin tikintisi və 220 kV-luq Masallı yarımstansiyasında yenidənqurma işləri</i>	2005-2006	“Azərenerji” ASC üzrə: Uzunluğu 107 km 220 kV-luq “Salyan - Masallı ” EVX-nin inşası üzrə “Masallı” YS-nin girişində 1,2 km hissəsi istisna olmaqla başa çatdırılmışdır. 220 kV-luq “Masallı-Astara” HX-də 126 ədəd dayaq quraşdırılmışdır. HX-nin tikintisi işləri və 220 kV-luq Masallı yarımstansiyasının genişləndirilməsi üzrə tikinti-quraşdırma işləri başa çatdırılmışdır.

3.2.2. Enerji sistemin yüksək gərginlikli şəbəkə təsərrüfatının inkişafı

58.	<i>220/110/10 kV-luq «Böyükşor» y/s-nin, 220/110/10 kV-luq «Şəki» y/s-nin tikintisi və onun mövcud 110-35 kV-luq EVX-ya birləşdirilməsi tikintisi</i>	2005-2008	“Azərenerji” ASC üzrə: 220/110/10 kV-luq Böyükşor yarımstansiyasının inşa edilməsi üzrə Texniki-İqtisadi Əsaslandırma hazırlanmışdır. Gücü 3x250 MVA 220 kV-luq YS-nin tikintisi üzrə “Azenko” şirkəti ilə oktyabr 2010-cu il tarixində müqavilə imzalanmışdır. YS-nin ərazisində planlaşdırma işləri başa çatmışdır, svayların vurulması və avadanlıqların fundamentlərinin quraşdırılması işləri aparılır. Avadanlıqlar gətirilir. Şəki rayonunun ərazisində 2006-cı il 14 oktyabr tarixində Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən 87 MVt gücündə yeni elektrik stansiyası istismara verilmişdir. Stansiyanın tikintisi ilə əlaqədar 220/110/10 kV-luq Şəki yarımstansiyasının tikintisi texniki və iqtisadi cəhətdən məqsədəuyğun hesab edilməmişdir.
59.	<i>«Şimal» DRES-dən «Hövsan», «Böyükşor»-«Sənaye qovşağı» y/s arasında ikidövrəli 220 kV-luq EVX-nin tikintisi</i>	2005-2007	“Azərenerji” ASC üzrə: Gücü 2x125 MVA 220 kV-luq “Zabrat” YS-nin və “Hövsan YS - Şimal ES - Zabrat YS - Sənaye Qovşağı YS” EVX-lərin tikintisi bir layihə kimi nəzərdə tutulub. YS-nin tikintisi işləri aparılır. Portallar və avadanlıqların fundamentləri quraşdırılır. 220 kV-luq ikidövrəli HX-nin tikintisinə başlanılmışdır. 10 ədəd dayaq yığılmış 34 ədəd dayağın fundamenti quraşdırılmışdır. Bu layihə üzrə 16 iyun 2010-cu il tarixində tender keçirilmişdir. Tender nəticələri Asiya İnkişaf Bankı ilə razılaşdırılıb. Tenderin nəticələri əsasında layihənin icrası üzrə “AZENKO” ASC ilə 24 sentyabr 2010-cu ildə müqavilə imzalanmışdır. Bu layihə Asiya İnkişaf bankının krediti və Azərbaycan tərəfinin payı hesabına maliyyələşdirilir. Hal-hazırda layihələndirmə və tikintiyə hazırlıq işləri aparılır. Layihə-smeta sənədləri hazırlanır.

3.4. Bakı regionu üzrə elektrik enerjisi ilə təchizatın yaxşılaşdırılması

62.	<i>Bakı şəhərinin mövcud 110,35, 10, 6, 0,4 kV-luq şəbəkələrin yenidən qurulması, yeni y/s-ların, EVX-lərin tikintisi, onların yüksək gərginlikli elektrik şəbəkələri ilə əlaqələndirilməsi</i>	2005-2015	“Azərenerji” ASC üzrə: 220 kV-luq “Müşfiq” yarımstansiyasının yenidənqurulması çərçivəsində 2 ədəd 200 MVA gücündə avtotransformator 2 ədəd gücü 250 MVA olan avtotransformator ilə əvəz edilmişdir və 3-cü 200 MVA AT-nin sxemə qoşulması işləri tamamlanmaq üzrədir. 220 kV-luq 2 dövrəli uzunluğu 12,2 km 3-cü “Qala” HX-nin tikintisi başa çatdırılmışdır. 220 kV-luq 1,2-ci Hövsan HX-nin istismara yararsız olduğundan 6,8 km hissəsi yenidən qurulmuşdur. Yeni gücü 26 MVA 110 kV-luq “Binə” YS-sı tikilib istismara
-----	---	-----------	--

<p>üzrə zəruri tədbirlərin hazırlanıb həyata keçirilməsi</p>	<p>verilmişdir. 110 kV-luq “205 saylı” yarımstansiyada 31,5 MVA gücündə qüsurlu transformator təmir edilərək sxemə qoşulmuşdur, 110/35/6 kV-luq Qala yarımstansiyasında 2x40 MVA transformatorlardan biri 75 MVA transformatorla əvəz edilərək sxemə qoşulmuşdur. İkinci transformatorun əvəz edilməsi işləri aparılır. 110/20/6 kV-luq Ramanı YS-da 3x10 MVA qrup transformator 1 ədəd yeni 63 MVA transformatorla əvəz olunmuşdur. 110 kV-luq Zabrat YS-da 6 ədəd 10 kV-luq ifrat gərginlik məhdudlaşdırıcısı və 1 dəst reaktor quraşdırılmışdır. 110 kV-luq “Dübəndi” YS-da 1x31,5 MVA 40 MVA ilə əvəz edilmişdir. 110 kV-luq “1-ci Öhmədli” hava xəttinin 3 km, 110 kV-luq 3-cü “Ramani” HX-nin 1.6 km, 4-cü Ramanı HX-nin 2.2 km hissəsi yenidən qurulmuşdur. 500 kV-luq 2-ci “Abşeron” HX-nin 4.6 km hissəsi sürüşmə zonasından kənara çıxarılmqla yenidən qurulmuşdur. 220 kV-luq “Müşviq” YS-nın genişləndirilməsi üzrə 220 kV-luq qabaritdə iki-dövrəli 2x38.8 km “Səngəçal ES-Müşviq ES” HX-nin 35,6 km hissəsi tikilmişdir. Uzunluğu 23.5 km 220 kV-luq 3.4 “Abşeron” HX-nin ikidövrəli variantda tikintisi üzrə HX-nin 19.5 km hissəsi tikilib başa çatdırılmışdır. 220 kV-luq “Xırdalan” YS-da 110 kV-luq 1,2,3,4 və 5-ci “Xırdalan”, 1,2,4 “Binəqədi, 3,4 “Putu” HX-lərinin və gərginlik transformatorlarının ayrıcaları yenisi ilə əvəz edilib. Yeni gücü 2x63 MVA yeraltı 110 kV-luq “227 saylı” YS-ya tikilib istismara verilmişdir. 110 kV-luq “Zığ”, “205 saylı”, “8 km”, “Zabrat”, 220 kV-luq “Hövsan” və “Səngəçal” YS-larda köhnə yağ açarlarının eleqaz açarlarla əvəz etməklə YS-ların yenidən qurulması başlanılmışdır. Yenidənqurma işləri davam edir.</p> <p>Şəhərin elektrik təchizatının fasiləsizliyini və dayanıqlılığını təmin etmək üçün beynəlxalq standartlara uyğun 110 kV-luq dairəvi sxem üzrə elektrik şəbəkəsinin tikintisi aparılmış, «Bayraq Meydanı Yol layihəsi» üzrə müasir avadanlıqlarla təchiz olunmuş tam qapalı 110/20/6 kV-luq 2x40 MVA gücündə «Yeni Bayıl», 110/35/6 kV-luq 2x40 MVA gücündə «İçəri Şəhər» yarımstansiyaları inşa edilmişdir. Yeni inşa edilmiş 110/35/10 kV-luq 2x50 MVA gücündə «Liman» yarımstansiyasında elektrik quraşdırma, 110/35/6 kV-luq 227 saylı yarımstansiyasında isə yenidənqurma işləri aparılmışdır. Qeyd olunmuş 110 kV-luq yarımstansiyaların əlaqələndirilməsi məqsədi ilə ümumi uzunluğu 72 km təşkil edən XLPE markalı kabel xətləri çəkilmişdir. Həmin yarımstansiyaların mövcud elektrik şəbəkələri ilə əlaqələndirilməsi üçün 15 km 10 kV-luq, 25 km 35 kV-luq kabel xətləri quraşdırılmışdır.</p> <p>Binəqədi və Qaradağ rayonlarının elektrik təchizatının yaxşılaşdırılması məqsədi ilə yeni inşa edilmiş 110/35/6 kV-luq «Xoca Həsən» yarımstansiyasının qidalandırılması üçün «Səngəçal» yarımstansiyasından 42 km uzunluğunda iki dövrəli 110 kV-luq hava xətti istismara verilmiş Yasamal və Binəqədi rayonlarının elektrik təchizatının yaxşılaşdırılması üçün isə «Yasamal-2» və «Dərnəgül-1» yarımstansiyasında yenidənqurma işləri aparılmış və 110/10 kV gərginlikdən 110/35/10 kV gərginliyə keçirilməklə həmin yarımstansiyalar gücləndirilmişdir.</p> <p>110 kV-luq yarımstansiyalarda elektrik avadanlıqlarının texniki vəziyyətinin yoxlanılması və müəyyən edilmiş nasazlıqların aradan qaldırılması, bina və qurğuların təmiri, avadanlıqlarda kontakt birləşmələrinin təftişi, transformatorlarda soyutma sisteminin saz vəziyyətə gətirilməsi, rele mühafizəsi və avtomatika vasitələrinin, nəzarət-ölçü cihazlarının profilaktik yoxlanılması, habelə avadanlıqlarda yanğına qarşı müvafiq tədbirlərin görülməsi və sair işlər yerinə yetirilmişdir.</p> <p>110/6 kV-luq «YBNZ-1» yarımstansiyasında transformator üçün 2 ədəd 110 kV-luq yağ açarları quraşdırılaraq sxemə salınmış, 110/10 kV-luq «Günəşli» yarımstansiyasında 10 kV-luq fiderlərdə 5 ədəd yağ açarları vakuüm açarlarla əvəz edilmişdir. 110 kV-luq «Dərnəgül-2», «Radiozavod», «Bakıxanov», «YBNZ-2», «Günəşli», «Səngəçal-1», «Səngəçal-2», «H.Aslanov», «Təmizləyici Qurğu» yarımstansiyalarının elektrik avadanlıqlarında əsaslı təmir işləri aparılmış, transformatorların 110/35/10 və 6 kV-luq girişləri təftiş olunmuş, yağın keyfiyyəti yoxlanılmışdır. 110/6 kV-luq «ETK-4» yarımstansiyasında yenidənqurma işləri aparılmış, 110/6 kV-luq 2x20 MVA gücündə transformatorların əvəzinə 110/35/6 kV-luq 2x40MVA gücündə transformatorlar quraşdırılmışdır. 110 kV-luq MKZ, «Yasamal-1» «Səngəçal-2», «Günəşli», «YBNZ-2», "İqlim", "ETK-4", 227 və 215 saylı yarımstansiyalarda, habelə 14 ədəd transformatorlarda cari təmir işləri aparılmışdır.</p> <p>Ümumilikdə, 110 kV-luq yarımstansiyaların 22-də cari, 8-də isə əsaslı təmir işləri aparılmış və 20 km 110 kV-luq</p>
---	---

			hava xətləri təmir edilmişdir. 2 ədəd 110 kV-luq yarımstansiyada torpaqlanma konturu əsaslı təmir olunaraq 110 kV-luq xətt ayırıcısının 18-də cari yenidənqurma işləri aparılmışdır. Eyni zamanda, 110 kV-luq yağ açarlarının 9-da əsaslı və 11-də cari təmir işləri həyata keçirilmişdir. 2011-ci ildə 35 kV-luq elektrik şəbəkələrində də analoji əsaslı tikinti, yenidənqurma və təmir işləri həyata keçirilmişdir.
3.5. Sumqayıt regionu üzrə elektrik enerjisi ilə təchizatın yaxşılaşdırılması			
63.	<i>Sumqayıt şəhərinin və Quba, Xaçmaz, Qusar, Şabran, Siyəzən, Qobustan rayonlarının elektrik enerjisi təchizatının yaxşılaşdırılması üzrə müvafiq tədbirlərin hazırlanıb həyata keçirilməsi</i>	2005-2015	<p>“Azərenerji” ASC üzrə: Rayonların elektrik enerjisi təchizatının yaxşılaşdırılması üçün: 330 kV- luq 360 MVA gücündə Xaçmaz yarımstansiyası, 2006-cı il 7 dekabr tarixində AR Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən gücü 87 MVt ”Xaçmaz” və 2009-cu il 18 sentyabr tarixində gücü 105 MVt “Şahdağ” ES-lar istismara verilmişdir, 220 kV-luq Səngəçal yarımstansiyasında 63 MVA gücündə 2 ədəd avtotransformator 125 MVA gücündə 2 ədəd avtotransformator ilə, 110 kV-luq “135 saylı” yarımstansiyada 31,5 MVA gücündə transformator 40 MVA-luq ilə əvəz edilmişdir. 35 kV-luq “Şamaxı-Mərzə” HX-nin sürüşmə zonasına düşən 3,6 km hissəsi tam yenidən qurulmuşdur. Sumqayıt şəhərində yeni ən müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş gücü 3x63 MVA “Sumqayıt-3” və ümumi gücü 100 MVA olan 110 kV-luq “Kimyaçılar” YS-lar tikilib istismara verilmişdir. “Sumqayıt-2” YS-da 1 ədəd 40 MVA tr-tor 80 MVA ilə əvəz edilmişdir. Gücü 2x25 MVA “Masazır” YS tikilib istismara verilmişdir. Uzunluğu 33.2 km 110 kV-luq ikidövrəli “Xaçmaz ES-Şahdağ ES” HX-nin tikintisi üzrə 22 dayaq quraşdırılmışdır. 110 kV-luq “Quba”, “Siyəzən”, “135 saylı”, “Xaçmaz”, “Xudat” və 220 kV-luq “Sənaye Qovşağı” YS-larında yenidənqurma işlərinə başlanılmışdır. 220 kV-luq “Sənaye Qovşağı” YS-da 4 ədəd, “Quba” YS-da 2 ədəd, “Xudat” YS-da 1 ədəd, “Xaçmaz” YS-da 9 ədəd, “Siyəzən” YS-da 4 ədəd, “135 saylı” YS-da 3 ədəd 110 kV-luq yağ açarları eleqaz açarları ilə əvəz edilmişdir. Yenidənqurma işləri davam edir. Qusar rayonunda gücü 3 MVt kiçik SES-in tikinti işləri aparılır.</p>
3.6. Gəncə və Əli-Bayramlı regionlarının elektrik şəbəkələrində görüləcək yenidənqurma və bərpa işləri			
64.	<i>Gəncə şəhəri və ölkənin qərb bölgəsi rayonlarının enerji təchizatının yaxşılaşdırılması məqsədilə yeni y/s-ların, EVX-lərin tikintisi və yenidən qurulması, mövcud transformatorların daha güclüləri ilə əvəz edilməsi üzrə tədbirlərin görülməsi</i>	2005-2015	<p>“Azərenerji” ASC üzrə: Tovuz rayonunda 110 kV-luq “Qovlar”, 35 kV-luq “Aşağı -Quşçu” və “YeniYanıxlı”, Gəncədə 35 kV-luq “Üzgüçülük hovuzu”, Ağstafa rayonunda 35 kV-luq “Tatlı”, Qazax rayonunda 35 kV-luq “Kəmərlı” YS-ları tikilmişdir. 330 kV-luq Gəncə yarımstansiyasında 17 dəst 110kV-luq hava açarı eleqaz açarları əvəz edilmiş, 13 dəst 110 kV-luq ayırıcı 6,5 km nəzarət kabeli yenisinə dəyişdirilmişdir, 330 kV-luq Ağstafa yarımstansiyasında zədəli 125 MVA AT dəyişdirilmişdir, 110 kV-luq Zəyəm yarımstansiyasında 35 kV-luq Gədəbəy EVX-nin yağ açarı “1000A MKII” tipli açar ilə dəyişdirilmişdir. 35 kV-luq “Xanlar-1” yarımstansiyasında 63 və 40 kVA gücündə xüsusi sərffiyat transformatorları, 35 kV-luq “Qazax-1” yarımstansiyasında 1 ədəd 25 kVA gücündə xüsusi sərffiyat transformatoru quraşdırılmışdır. 35 kV-luq Gədəbəy EVX-nin 6 km uzunluğundakı hissəsi tam yenidən qurulmuşdur, 110 kV-luq “Naftalan” YS-da əlavə gücü 4 MVA transformator quraşdırılmışdır. Goranboy rayonunda məcburi köçkünlərin şəhərciyinin enerji təchizatı üçün 20 MVA gücündə “Xocalı” yarımstansiyası inşa olunmuşdur və 23,7 km uzunluğunda 110 kV-luq 2 dövrəli “Naftalan - Xocalı” EVX çəkilmişdir. Goranboy rayonunda məcburi köçkünlərə salınmış şəhərciyin enerji təchizatının yaxşılaşdırılması üçün gücü 2x10 MVA 110/10 kV-luq Veyisli YS inşa olunmuş və 110 kV-luq ikidövrəli 46,9 km “CəncəYS-Veyisli YS-Naftalan YS” HX-ti tikilmişdir.</p> <p>Gəncə metallurjiya kompleksi üçün yeni 500 kV-luq 500 MVA gücündə “Samux” və 330 kV-luq 700 MVA gücündə “Alümin zavodu” yarımstansiyalarının, 23 km uzunluğunda 500 kV-luq və 60 km uzunluğunda 330 kV-luq EVX-nin inşası layihəsi üzrə tikinti quraşdırma işləri başa çatdırılmışdır. 09.02.2011-ci il tarixində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin iştirakı ilə 500 kV-luq “Samux” YS-nin açılışı olmuşdur. Gücü 2x4 MVA 35 kV-luq “Göygöl” yarımstansiyasının inşası, 35 kV-luq “Göygöl-2 “ yarımstansiyasının genişləndirilməsi , 35 kV-luq iki dövrəli 17 km qidalandırıcı HX-nin tikintisi tamamlanmış, 35/6 kV-luq 2 ədəd 4 MVA transformator və 35 kV-luq QPQ-da elektrik avadanlıqları quraşdırılmışdır. 110 kV-luq “Zəyəm” YS-da 2x16 MVA transformatorlar 2x25 MVA ilə, 110 kV-luq “Yevlax” YS-da 40 MVA transformator 63 MVA ilə əvəz edilmişdir. 330 kV-luq “Ağstafa”, “Cəncə” YS-da 4 ədəd 110 kV-luq yağ açarı eleqaz açarları əvəz olunmuşdur. 500 kV-luq 1-ci “Samux” HX-ti tam təmir olunmuş, 500 kV-luq “Samux-Qardabani” HX-</p>

			nin yenidən qurulmasına başlanılmışdır.
65.	<i>Ölkənin cənub bölgəsində rayonların enerji təchizatının yaxşılaşdırılması məqsədilə yeni y/s-ların, EVX-lərin tikintisi və yenidən qurulması, mövcud transformatorların daha güclüləri ilə əvəz edilməsi üzrə tədbirlərin görülməsi</i>	2005-2015	<p>“Azərenerji” ASC üzrə: 2006-cı ilin 3 fevral tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən Astara rayonunda 87 MVt gücündə elektrik stansiyası işə salınmışdır və istismara verilmişdir.</p> <p>Enerji sisteminə istehsal olunan elektrik enerjisinin ötürülməsi üçün 3,2 km uzunluğunda 2 dövrəli 110 kV-luq EVX çəkilmişdir. Lənkəran rayonunda 5,6 MVA gücündə yeni 110/35/10 kV-luq Seperadi yarımstansiyası tikilib istismara verilmişdir. 220 kV-luq Masallı yarımstansiyasında 3 ədəd 220 kV-luq ifrat gərginlik məhdudlaşdırıcısı quraşdırılmışdır. 110 kV-luq “Masallı” YS-da 2 ədəd 25 MVA transformator yeni 2 ədəd 40 MVA transformatorla əvəz edilmişdir. 110 kV-luq Astara yarımstansiyasında 10 MVA gücündə transformator 16 MVA gücündə transformator ilə, 35 kV-luq “Cəlilabad-1, 2” yarımstansiyasında 4 və 1,8 MVA gücündə transformatorlar müvafiq olaraq 7,5 və 4 MVA gücündə transformatorlarla, Göytəpə yarımstansiyasında 4 MVA gücündə transformator 6,3 MVA gücündə transformator ilə və Lerik rayonunun 35 kV-luq Şingədulan yarımstansiyasında 2 MVA gücündə transformator 4 MVA gücündə transformator ilə əvəz edilmişdir. 35 kV-luq “Vodozabor” YS-da 1 ədəd 63 kVA gücündə xüsusi sərfiyyat transformatoru quraşdırılmışdır. Masallı rayonunda 35 kV-luq “İPZ” YS-da 10 kV-luq yağ açarı quraşdırılmışdır. 110 kV-luq 1-ci və 2-ci Lənkəran EVX-nin 24 ədəd və 35 kV-luq Telavar EVX-nin 14 ədəd yararsız dayaqları yeniləri ilə əvəz olunmuşdur, 35 kV-luq Cəlilabad -Göytəpə EVX-də 43 ədəd, Yardımlı EVX-də 10 ədəd, Astara EVX-də 5 ədəd, Hamarat EVX-də 3 ədəd, Lovain, Xanbulan, Cəlair EVX-də 2 ədəd və Hirkan EVX-də 1 ədəd yararsız dayaqlar yeniləri ilə əvəz olunmuşdur. 220 kV-luq “Masallı”, 110 kV-luq “Masallı” YS-da köhnə yağ açarlarının eleqaz açarlarla əvəz edilməsi işlərinə başlanılmışdır. İlkin mərhələdə 5 ədəd açar dəyişdirilmişdir. Hal-hazırda Lerik rayonunda gücü 5x3.3 MVt ES-nin tikintisinə başlanmışdır.</p>
4. Yanacaq-energetika sahəsinin idarə olunması			
66.	<i>Mövcud normativ sənədlərin təkmilləşdirilməsi, yenilərinin hazırlanması və tətbiqi</i>	Mütəmadi	<p>“Azərenerji” ASC üzrə:</p> <p>Qaz təsərrüfatının fəaliyyətini tənzimləyən və yenidən işlənilib təsdiq edilməsinə ehtiyac olan aşağıdakı normativ-hüquqi sənədlər işlənilib və qüvvəyə minib:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Qaz Təchizatı. Layihələndirmə normaları. Az.DTN 2.13-1.2009. 2. Magistral boru kəmərləri. Layihələndirmə normaları. Az.DTN 2.9-2.2009. 3. Magistral boru kəmərləri üçün torpaq ayrılması normaları. Az.DTN2.9-1.2009. 4. Qaz sayğaclarının quraşdırılması haqqında Təlimat. 5. Fərdi yaşayış evlərin qazlaşdırılması prosesinin sadələşdirilməsi üçün “bir pəncərə” prinsipinin həyata keçirilməsi haqqında Təlimat. 6. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 12 may 2011-ci il tarixli 80 sayılı qərarı ilə təsdiq edilmiş Qazdan istifadə qaydaları. 7. “Elektroenergetika haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa, “Qaz təchizatı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa və “Su təchizatı və tullantı suları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əlavələr və dəyişikliklər. Bu sənədlərin hazırlanması zərurət yarandıqca davam etdirilir. <p>“Azərbaycan Elmi-Tədqiqat və Layihə-Axtarış Energetika İnstitutu” MMC üzrə:</p> <p>“İstehsalatda Elektromaqnit sahələrinə olan tələblər” Sanitariya qaydaları və normativləri Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin 4 iyun 2010-cu il tarixli, 40 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmişdir. Şöbənin illik təsdiq edilmiş iş planının çərçivəsində yerinə yetirilib. Kitabça şəklində nəşr olunub (500 nüsxə).</p> <p>Elektrik stansiyaları və istilik-mexaniki avadanlığın istismarında təhlükəsizlik texnikası qaydaları və Enerji sistemlərində elektrik enerjisinin uçotu haqqında təlimat iş təsdiqlənmə üçün təqdim olunub.</p> <p>“Yaşayış evlərində, ictimai binalarda və tikinti aparılan ərazilərdə 50 Hs tezlikli maqnit sahələrdə olan gigiyena tələbləri” üzrə sanitariya qaydaları və normaları Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin 24 noyabr 2010-cu il tarixli 101 nömrəli ilə təsdiq edilmişdir. Kitabça şəklində nəşr olunub (500 nüsxə).</p>

			Elektrik energetikası sahəsinin əsas terminlərinin izahlı lüğəti tamamlanıb və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Terminologiya Komissiyasına qrif alınması üçün təqdim olunub. Terminoloji lüğətin 1-ci cildi nəşr olunub, 2-ci cildinin hazırlanması tamamlanmaq üzrədir.
67.	<i>Yanacaq-enerji resurslarının dəqiq uçotunun təmin edilməsi məqsədilə ölçü qovşaqlarının təkmilləşdirilməsi və ölçülərin aparılması üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsi</i>	Mütəmadi	<p>ARDNŞ-üzrə: Neft və qaz ölçü qovşaqlarının alınıb quraşdırılması hissə-hissə təmin edilir. Kompüterləşdirilmiş nəzarət-informasiya şəbəkəsi təkmilləşdirilir.</p> <p>Mərkəz nöqtədən qazın sərfiyyat göstəriciləri haqqında məlumatların alınması üçün “Texniki Tapşırıq” hazırlanıb. Hazırda 22 ölçü qovşağında modem sistemi və yeni standartlara uyğun olan təzyiq və təzyiqli fərqi impuls xətləri quraşdırılıb. Bununla bərabər bir elektron sərfölçən cihaz vasitəsilə bir neçə ölçü qovşaqlardan sərfiyyat haqqında məlumatların alınması və “Mərkəz” nöqtəsinə ötürülməsi təmin real iş rejimində edilmişdir. Eyni zamanda ölçülərin dəqiq aparılması üçün istismarda olan sayğaclarla Ştrix-kod işarələri verməklə onların aylıq göstəricilərinin səyyar terminallar vasitəsi ilə götürülməsinə başlanmış və Bakı ş. Səbəyil rayonunda tətbiq olunur. Eyni zamanda bu tapşırıqlar icra olunub. Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin tərkibində bir qurum olaraq “Azəriqaz” İB SAP EREP sistemi ilə fəaliyyət göstərir.</p> <p>“Azərenerji” ASC üzrə: Daimi olaraq köhnə ölçü qovşaqları yenisi ilə əvəz edilir və bu iş qüvvədə olan standartlara uyğun davamlı olaraq həyata keçirilir.</p> <p>1 yanvar 2012-ci il tarixinə “Azərenerji” ASC-nin təcəviliyində olan şəbəkə rayonları üzrə 1 399 950 abonent sayğacları quraşdırılmışdır, o cümlədən Smart kart tipli sayğac 263 532 ədəd quraşdırılmışdır – məcburi köçkünlər üzrə 88 778 abonent sayğacları quraşdırılmışdır.</p>
68.	<i>Yanacaq - energetika kompleksinin korporativ kompüter-informasiya şəbəkəsinin və mərkəzi məlumatlar bankının yaradılması üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsi</i>	2005-2010	<p>ARDNŞ-üzrə: Rabitə sisteminin yenidən qurulması və kompleks xidmətli korporativ şəbəkənin qurulması obyektində fibro-optik çəkilməsi və yüksək sürətli multiservisli şəbəkənin qurulması (1 mərhələ) işləri aparılır.</p> <p>“Azəriqaz” İB-nin Bakı şəhərinin 11 rayonu, regionlarda 56 rayon üzrə qaz istismar sahələrində, 7 Magistral Qaz Kəmərləri Sahəsində və digər təcəvi təşkilatlarda lokal kompüter şəbəkələri qurulmuş, ARDNŞ-in korporativ kompüter şəbəkəsinə qoşulması təmin edilmişdir.</p> <p>Eyni zamanda Dövlət Neft Şirkətinin korporativ şəbəkəyə qoşulmuş yeni struktur bölmələrində lokal şəbəkələrin informasiya mübadiləsinə olan tələbatını ödəyən və informasiya təhlükəsizliyini təmin edən texniki və sistem təminatları tətbiq edilmiş və nizamlanmışdır.</p> <p>Korporativ rabitə və kompüter-informasiya şəbəkə sisteminin inzibatçılığı, internet və intranet xidmətləri, mərkəzi məlumatlar bankının idarəetmə sisteminin mərkəzləşdirilməsi yeni struktur bölmələrində nizamlanmışdır. Aparılmış araşdırmalar nəticəsində seçilmiş mərkəzi məlumatlar bankının və onun idarəetmə sisteminin (SAP ERP sisteminin) yeni struktur bölmələrində tətbiqinin davam etdirilməsi və sistemə texniki dəstəyin təkmilləşdirilməsi üzrə işlər həyata keçirilmişdir.</p> <p>“Azərenerji” ASC üzrə: Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankı ilə 8 noyabr 2005-ci ildə imzalanmış kredit sazişi əsasında maliyyələşdirilən “Elektrik Ötürücü sistemi” Layihəsi üzrə keçirilmiş tenderin nəticələrinə görə Baş podratçı seçilmiş Fransanın “AREVA” şirkəti ilə 9 noyabr 2007-ci ildə müqavilə imzalanmışdır. Müqaviləyə əsasən “SCADA” adlanan idarəetmə sisteminin 2-ci mərhələsi başlanmışdır. Layihə çərçivəsində 366 km uzunluğunda 330 kV, 270 km uzunluğunda 220 kV-luq və 175 km uzunluğundan artıq 110 kV-luq hava xətlərində optik lifli rabitə kabelləri asılmışdır. Optik-lifli şəbəkəsi yaradılmışdır, rabitə sisteminin və telemetriya sisteminin layihələndirilməsi üzrə işlər 98% aparılmışdır, avadanlıqların quraşdırılması davam edir. Mərkəzləşdirilmiş uçotu üzrə avadanlıqların sınaq işləri aparılır. Mövcud YS-ların və stansiyalarının sınaq işləri SCADA sisteminə uyğunlaşdırılması (adaptasiyası) aparılır. Bu Layihənin tətbiqi enerji sisteminin mövcud elektrik stansiyalarının və şəbəkələrinin işini, avadanlıqların vəziyyəti haqqında məlumatların mərkəzləşdirilmiş qaydada avtomatik alınmasını, emalını və zəruri hallarda avtomatik və ya operativ müdaxilə etməklə, enerji sisteminin dayanıqlı iş rejimini təmin edir. Bu Layihədə elektrik enerjisinin sərfinin və gücünün nəzarət və ölçü sistemi tətbiq olunacaqdır. Elektrik enerjisinin nəzarət və uçot sisteminin intellektual ölçü qurğuları bazasında qurulması planlaşdırılır. İşin ümumi dəyəri 25 864 min manat, icra edilmiş işin dəyəri isə 16 811.6 min manat</p>

		<p>təşkil edir.</p> <p>Bu Layihənin tərkib hissəsi kimi İsveçrənin “ABB” şirkəti imzalanmış müqaviləyə əsasən yarımstansiyalara yüksək gərginlikli avadanlıqlar çatdırılıb quraşdırılmışdır. Hindistanın “BHEL” şirkəti ilə imzalanmış müqaviləyə əsasən isə yüksək gərginlikli transformatorların gətirilməsi başa çatmaq üzrədir. Hal-hazırda SCADA layihəsi başa çatıb və sistemə qəbul edilmişdir.</p> <p>“Azərbaycan Elmi-Tədqiqat və Layihə-Axtarış Energetika İnstitutu”MMC üzrə:</p> <p>İnstitutun lokal şəbəkə sisteminin yaradılması üzrə “AzET və LAEI” MMC-nin 15 mart 2010 tarixli 32 sayılı Əmrinə əsasən istifadəyə verilib. İnstitutun lokal şəbəkə sistemi genişləndirilmiş və onun proqram və texniki təminatı təkmilləşdirilmişdir. İnstitutun mərkəzləşdirilmiş daxili İnternet şəbəkəsi hazırdır.</p>
<p>69.</p>	<p><i>Avtomatlaşdırılmış İnformasiya və Layihələndirmə Sistemlərinin (ALS-SAPR) və sahələr üzrə informasiya resurslarının yaradılması üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsi</i></p>	<p>2005-2011</p> <p>ARDNŞ-üzrə: Bu sistem 2006-cı ildən başlayaraq layihə-smeta işlərini həyata keçirən AzETLQİ-da təsdiq olunub və bütün sənədlərin tətbiqi, hesabatların aparılması avtomatlaşdırılmış şəkildə həyata keçirilir. Aparılan işlər kompüterlərin yaddaşlarına daxil olunan ilkin məlumatlar və xüsusi proqram təminatı vasitəsi ilə həyata keçirilir.</p> <p>Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin aidiyyəti struktur bölmələrinin fəaliyyət sahələrinə uyğun olaraq geoloji-mədən korporativ verilənlər bazası müəssisələr, fəaliyyət sahələri və göstəricilərin xüsusiyyətlərinə görə qruplaşdırılmış, bazanın idarəetmə sistemi serverdə yüklənərək nizamlanmışdır.</p> <p>Bazanın idarəetmə sistemi və istifadəçi proqramları üzrə təlimlər həyata keçirilmişdir. İlk faza üçün seçilmiş pilot yataqlar üzrə bazanın yüklənməsinə başlanmışdır.</p> <p>Verilənlər bazasından istifadə etməklə avtomatlaşdırılmış layihələndirmə sistemlərinin, informasiya işlənməsinin və idarəetmənin avtomatlaşdırılmış sistemlərinə olan tələblərin müəyyənləşdirilməsi üzrə işlər (korporativ müqavilə bağlanması üzrə danışıqlar) həyata keçirilmişdir.</p> <p>“Azərenerji” ASC üzrə: Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankı ilə 8 noyabr 2005-ci ildə imzalanmış kredit sazişi əsasında maliyyələşdirilən “Elektrik Ötürücü sistemi” Layihəsi üzrə keçirilmiş tenderin nəticələrinə görə Baş podratçı seçilmiş Fransanın “AREVA” şirkəti ilə 9 noyabr 2007-ci ildə müqavilə imzalanmışdır. Müqaviləyə əsasən “SCADA” adlanan idarəetmə sisteminin 2-ci mərhələsi başlanmışdır. Layihə çərçivəsində 366 km uzunluğunda 330 kV, 270 km uzunluğunda 220 kV-luq və 175 km uzunluğundan artıq 110 kV-luq hava xətlərində optik lifli rabitə kabelləri asılmışdır. Bu Layihənin tətbiqi enerji sisteminin mövcud elektrik stansiyalarının və şəbəkələrinin işini, avadanlıqların vəziyyəti haqqında məlumatların mərkəzləşdirilmiş qaydada avtomatik alınmasını, emalını və zəruri hallarda avtomatik və ya operativ müdaxilə etməklə, enerji sisteminin dayanıqlı iş rejimini təmin edir. Bu Layihədə elektrik enerjisinin sərfinin və gücünün nəzarət və ölçü sistemi tətbiq olunacaqdır. Elektrik enerjisinin nəzarət və uçot sisteminin intellektual ölçü qurğuları bazasında qurulması planlaşdırılır.</p> <p>Bu Layihənin tərkib hissəsi kimi İsveçrənin “ABB” şirkəti imzalanmış müqaviləyə əsasən yarımstansiyalara yüksək gərginlikli avadanlıqlar çatdırılıb quraşdırılmışdır. Hindistanın “BHEL” şirkəti ilə imzalanmış müqaviləyə əsasən isə yüksək gərginlikli transformatorların gətirilməsi başa çatmaq üzrədir.</p> <p>“Azərbaycan Elmi-Tədqiqat və Layihə-Axtarış Energetika İnstitutu”MMC üzrə:</p> <p>Kadrların idarəedilməsi və uçotu “Kadr-Pro” informasiya-axtarış sistemi istifadəyə verilib. Hər ay informasiya bazası yeniləşdirilir.</p> <p>“Azərenerji” ASC-nin İnsan Resursları şöbəsi tərəfindən hazırlanmış və “AzET və LAEI” MMC-nin İT şöbəsinin iradları əsasında mükəmməlləşdirilmiş yeni informasiya-axtarış sistemi istifadəyə verilmişdir.</p> <p>Kitabxanaçılıq fəaliyyətinin avtomatlaşdırılması “Elektron kitabxana sistemi”nin yaradılması istiqamətində arxitekturanın işlənməsi, dövrü nəşrlərin skanlaşdırılması, informasiya bazasının formalaşdırılması yerinə yetirilib. Hal-hazırda www.PEI.az saytı ilə elektron kitabxanasına daxil olmaqla lazımı məlumatlardan istifadə etmək olar.</p> <p>İnstitutun elmi-texniki kitabxanasının elektron inventarizasiyasına (kataloqlaşdırma) və dövrü nəşrlərin tammətli skanlaşdırılmasına başlanmışdır.</p>

			<p>“Azərenerji” ASC-nin müəssisə və idarələrinin rəhbər və operativ-texniki heyətinin peşəkarlıq səviyyəsini yoxlayan avtomatlaşdırılmış sistem “Azərenerji” ASC-nin 9 iyul 2008-ci il tarixli, AÜ/171 və 9 yanvar 2009-cu il tarixli, AÜ/010 sayılı Əmrlər. Tədris Mərkəzinə istifadəyə verilib. Tədris Mərkəzinin iş planının qrafikini nəzərə almaqla sistemin modern variantı işləmişdir və istifadəyə verilmişdir.</p> <p>Sistemin “Məsafədən öyrətmə və biliklərin yoxlanılması” istiqamətində “Azərenerji” ASC-nin tam heyətinin maarifləndirilməsi üzrə Alt sistemi və əlavə olaraq Rus versiyası işlənilmiş və istifadəyə verilmişdir.</p>
--	--	--	---